...ઈ ફરમાવ્યું છે,
...રે છે તેને દીનમાં સા...

...તુલ મુસ્લે...

તથા

ઇલમે ગેબનો ફતવો.

મુળ ઉર્દુથી ભાષાંતર કરનાર

મોલાના મોલવી મર્હુમ ગુલામ મોહમ્મદ બી. હા. હાફેજ સાહેબ.

અને છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્તા અબદુર રહેમાન બીન મરહુમ

મોલાના ગુલામ મોહમદ હાજી હાફેજ સાહેબ.

મેનેજર કુતુબખાના સાહેબીયહ મુ૦ રાંદેર જીલ્લે સુરત.

મુંબઈની પેઢીવાળા એક સખી શેઠ તરફથી ભેટ

માહ રજબ સને ૧૩૩૯ હિજરી.

બીજી આવૃત્તિ પ્રત ૨૦૦૦.

સુરત લીમડાચોકમાં આવેલા "સુંદર" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં

વીઠુલદાસ ફીકાભાઈએ છાપ્યો.

હીસાબ થાઓ.
સર્વ મુમેનીન ઉપર
મદ બીન હાજી હાફીજ ર.
૨ પુજા તથા ગેરૂલ્લાહની મદદ
કોઇ સાધન ગુજરાતીમાં ન
જરાતીમાં કીધો છે. અલ્લાહ એને
થ થોથી લોકો લાભ લઇ રહ્યા છે તેમ
જો એક મુસલમાન પણ બુરા રીવાજથી બચશે તો તેનું કલ્યાણ થશે. મોલ
ધર્મ સંબંધી હકીમો અને વૈદકોના જેવા છે એટલે જેવી બીમારી જોવી તેવો દ
જોઇએ પણ અફસોસ કે હમણાના વાએજ કીસ્સાઓ તથા વલીઓની કરામતોને
કરે છે પણ વલીઓના અમલો બ્યાન કરતા નથી. વલીઓની કરામત બરહક્ક છે પણ વાએ અર્થ
નસીહત તથા બોધના છે તે પ્રમાણે જરૂરતનો ખ્યાલ કરી વાઅજ કહેવી જોઇએ. મોલવીઓ ખુદાનો ખોફ રાખી લોકોના બુરા ભલા કહેવાનો ખ્યાલ નહી રાખતાં સાફ નૈયતથી બ્યાન કરશે, તો ઇનશા અલ્લાહ જલદી ફાયદો થશે. પણ અફસોસ કે તેઓ લોકોથી ડરે છે. જો તેઓ મજાલેસુલ અબરારની એક એક મજલીશ બ્યાન કર્યા કરે તો લોકોને ઘણો લાભ થાએ અને તેઓને પણ સેહેલ પડે. આ રીસાલો હું ધારૂં છું કે ઘણો ઉપયોગી થશે. એમાં કર્તાએ ઘણી સફાઇથી શીરકનું બ્યાન કીધું છે. અને તેની સાથે બીદઅતીઓ તથા કબરપુજકોના સુબહોનો જવાબ પણ છે. એટલે વાંચનાર સાહેબને વાંચતાં કંઇ શક પડે તો ધીરજ રાખી આખો રીસાલો વાંચવો. ખુદા ચાહશે તો તેઓનો શક દુર થશે.

એમાં વલીઓની કરામત કર્તા સાફ માને છે તેમ મુરદાને સવાબ પોહોંચાડવા ખુદા વાસ્તે કંઇ ખેરાત કરે તો તેનો સવાબ મુરદાને પોહોંચે છે[1] તેને તથા બુજરગોનો વસીલો પકડવાને પણ કર્તા માને છે. અને કેમ ન માને કર્તા મોલવી ખુરમઅલી હનફી મજહબના મોટા વિદ્વાન વલીકામેલ છે મશારેકુલ અનવારનો તરજુમો એવણ સાહેબે કીધો છે. તેના ફાયદામાં હનફી મજહબના મસલાની દલીલો ઘણી સારી રીતે બ્યાન કીધી છે. તથા દુરૂલ મુખ્તારનો તરજુમો એવણે કીધો છે. એ સીવાઇ બીજી ઘણી કીતાબો લખી છે અને તે સર્વ ચાલુ છે ખુદા એવણને જજાએ ખેર દીએ. અને ખુદા એવણનો ફેજ જારી રાખે. મારા મોટા નસીબ કે ખુદાએ મને આ રીસાલાના તરજુમાની તોફીક દીધી. ઓ અલ્લાહ હું સખત છું મને નરમ કર. અને હું નીર્બલ છું મને કવી કર. અને હીદાયત આપવા પછી મારા દીલને તું સંભાળી રાખ. અને ખાતેમા ખેર કર. આમીન વસલ્લલ્લાહો હો અલલ નબી

---

[1] મરેલાને સવાબ પોહોંચાડવાની નૈયતથી ખુદા વાસ્તે કંઇ ખેરાત કરવી કે કંઇ નફલ સારૂં કામ કરવું તેનો સવાબ તેને પુગે છે. એ સુંનત જમાતનો અકીદો છે. પણ જો કોઇના દીલમાં એમ હોએ કે જો હું મરેલની પાછળ ખેરાત અથવા ખર્ચ નહી કરીશ તો લોકો મને બોલશે. તો તો તે ખેરાતનો સવાબ નહી પોહોંચતા ઉલટો ગુનેહગાર થાએ છે. વળી મરેલાને સવાબ પોહોંચાડવા દીવસોનું મુકર કરવું એ હીન્દુઓની ચાલ છે એને શરીઅત ના પાડે છે. હુજ્જતુલ હરમેનના ચાનુપહમાં દીવસ ઠેરવવાની સાબેતીમાં જે કીસ્સો કુતાબ એ જ જન્દીથી નકલ કીધો છે એ બનાવટી છે. તથા એ કુતાબો મુલ્લા અલી કારીનો રચેલો છે એમ જે રીસાલામાં લખાયું છે તે જુઠ છે તેવણના રચાયલા પુસ્તકમાં એ નથી. એવા ખોટા દાખલા લખી મજકુર રીસાલાવાળો લોકોને ભોળવે છે. અને અણસમજુ તેની પાછળ દોરવાય છે મજકુર રીસાલામાં કુતાબો જન્દીયાથી જે કીસ્સો નકલ થયો છે તેનું ખોટાપણું મોલવી અબદુલ હૈય લખનવવાળા સાહેબે પોતાના મજમુએ ફતાવા છપાયલા સને ૧૩૦૯ના પુ. ૨ પ્રુ. ૧૭૫, ૭૬માં કીધું છે. ગુલામ મોહંમદ.

નસીહતુલ મુસ્લેમીન

ખુદાના નામથી જે મોટો મહેરબાન રહમ કર્તા.

સુબ્હાન લ્લાહ! અહા, શું તારી શાન છે કે; કોઇની મદદ વગર આટલા મોટા આસ્માનને જમીનને કેવી ખુબસુરતી સાથે પેદા કીધાં. અને કોઇ નબીને કે કોઈ વલીને પોતાના કારખાનામાંથી કાંઇ પણ અખત્યાર આપ્યો નહિ ઓ ઇલાહી તારા એહસાનના હજારો હજાર શુકર, કે તેં અમને કુરાન અને હદીસથી પોતાની તોહીદને સમજાવી. અને શીર્કની આફતથી કે જેમાં એક જગત ફસેલી છે. તેથી ફકત તારા કરમથી અમોને બચાવ્યા. અને હજરત મોહંમદ સલલલાહો અલેહે વસલ્લમની સીધી રાહ ઉપર ચલાવ્યા. ઇલાહી! આ રસુલ મકબુલ ઉપર

દુરૂદ અને રહમત મોકલ. કે જે તેવણુને માર્ગે ચાલ્યો, તેણે પોતાને વાસ્તે દોજખની આડ કીધી, અને જે પોતાના બાપદાદાની જહાલતની રાહ ઉપર ચડી ગયો. અને તેમની હદીસને ન માની તો તેણે પોતાની આકેબત ખરાબ કીધી. અને તેવણુની આલ ઉપર રહમત મોકલ કે જેઓ તારા હુકમને તાબે રહ્યા છે, તે એટલા સુધી કે પોતાના જાનને તારા માર્ગ ઉપર કુરબાન કીધો અને તેવણુના નેક સહાબીઓ ઉપર (રહમત મોકલ); કે જેઓએ શીરક મુકાવી લાખો લોકોને મુસલમાન કીધા.

એ સર્વ પછી સાંભળવું જોઇએ કે, હમણાં હિંદુસ્તાનમાં અજાયબ જાતની બલા ફેલી છે કે ઉમ્મતે (મોહંમદીઆના) ઘણા લોકો શીરકમાં સપડાયલા છે. પણ ઘણા મુસલમાનો બાપડા એ ઇલમી અને ના વાકેફીને લીધે લાચાર છે. એ માટે સેવક **ખુરમ અલી** આજેજ (નિર્બળ) ના દીલમાં આવ્યું કે, આ શીરકની બુરાઇ કુરાન શરીફથી સાબેત કરીએ. અને દરેક આયતનો તરજુમો હિંદી ભાસામાં સાફ ચોખી રીતે કરીએ કે. જેથી જગતના બધા લોકોને ફાયદો થાય. અને જે મુસલમાન ભાઇઓ અરબી ભાષા જાણુતા નથી તેઓ એને સમજીને શીરકની આફતથી બચે અને પોતાના પેગમબરનો રસ્તો અખત્યાર કરે અને જે કોઇ એને પણ સમજે, અને નહિ માને તે પોતાનું માથું ખાય કબરમાં તે પોતેજ તેને જણાય જશે. **સાંભળી રાખો**.

અલહમદો લીલ્લાહ કે સને ૧૨૩૮માં આ રીસાલો બન્યો. અને એનું નામ **નસીહતુલ મુસ્લેમીન** રાખ્યું. અને એની બધી મતલબો પાંચ ફસલમાં લખી છે. પહેલી ફસલમાં એનું બ્યાન છે. કે શીરક કોને કહે છે બીજી ફસલમાં શીરક કરનારાઓની બેવકુફાઇનું બ્યાન છે, ત્રીજી ફસલમાં તે ચીજોનું બ્યાન છે કે; જે ચીજોને ખુદાએ પોતાના માન માટે ખાસ મુકર્રર કીધી છે. અને તે વગર બીજાને કરવું દુરસ્ત નથી. ચોથી ફસલમાં શીરકની રસમોનું બ્યાન છે. પાંચમી ફસલમાં શીરકની બુરાઇ અને શીરક કરનારાઓની સજાનું બ્યાન છે.

ઇલાહી ? અમારા ઉપર તથા મુસલમાન ભાઇઓ પર એવો કરમ કર કે દરેક ચીજનો તનેજ માલીક તથા મુખત્યાર જાણીએ, અને એને સમજીને તારા વગર કોઇથી ગરજ માગીએ નહિ. તું દુઆઓનો કબુલ કરનાર છે. (બેરહમત તેકા યા અરહમર્રાહેમીની.)

ફસલ પહેલી

શીરક કોને કહે છે તેનું બ્યાન એમાં છે.

તોહીદ—હિંદી જુબાનમાં એક જાણવાને કહે છે. અને શીરક સાથી (અથવા ભાગીદાર) કરવાને કહે છે. પ્રથમ મુસલમાન ઉપર એજ ફરજ છે કે, તે ખુદાની તોહીદને જાણે અને શીરકથી બચે. તોહીદ એનુ નામ નથી કે, જુબાનથી ખુદાને એક કહે અને પોતાની હાજતોં, અને મતલબોને માટે પેગંબરો અને પીરોનો માનતા માને. એનુંજ નામ તો શીરક છે. પણ તોહીદના અર્થ તો આ છે કે, માત્ર ખુદાનેજ દરેક ચીજનો માલીક તથા મુખત્યાર જાણે. અને એમ સમજે કે, તેના સિવાય ફરી તે પીર હોએ કે, પેગંબર હોએ. ફીરસ્તો હોએ કે શહીદ હોએ. કોઇને જરા પણ તેના કારખાનામાં અખત્યાર નથી. તેની રૂબરૂ સર્વે બે અખત્યાર અને આજેજ છે. અને શીરક પણ એનુ નામ નથી, કે ખુદા વગર બીજા કોઇને આસ્માન જમીનનો માલીક (તથા પેદા કરનાર) જાણે કેમકે એ તો કોઈ મુશરેક અને કાફર પણ કહેતો નથી તેઓ પણ આજ કહે છે કે, દરેન ચીજનો ઉત્પન્નકરકાર ખુદા છે પણ શીરકના અર્થ આ છે કે, ખુદાએ જે કેટલીક ચીજો પોતાને વાસ્તે ખાસ મુકર્રર કીધી છે, તેમાં બીજાઓને પણ ભેળવા. જેમકે વરસાદનું વરસાવવું, રીજક આપવું, માંદાને સાજા કરવાં; આફતો, બળાઓથી બચાવવું. ઓલાદનું જાણવું, ગેબની વાત જાણવી, દરેક જગ્યા હાજેર નાજેર રહેવું, લોકની મદદ કરવી, અને જીવડાવવુ મારવું એ બધું ખુદાનાજ હાથમાં છે એમાં બીજા કોઇનો અખત્યાર હોય છે એમ સમજવુ તેજ શીરક છે. કે જેને મટાડવા કુરાન મજીદ ઉતાર્યું અને ખુદાના પેગંબરો કાફરો સાથે લડતા હતા.

કુરાન શરીફમાં હજારો જગ્યાએનું બ્યાન છે- જો બધી આયતો લખવામા આવે તો આ

કીતાબ મોટી થાય; જેથી થોડી આયતોનું બ્યાન કરીએ છીએ કે; જે ચિત્ત રાખીને સાંભળવું જોઈએઃ—

ખુદાતાલા પોતાના નબી (સલ)ને ફરમાવે છેઃ "તું કહે (એ મોહંમદ) કે, હું મારા જાનની ભલાઈનો તથા બુરાઇનો માલીક નથી. પણ ખુદા જે ચાહે. અને જો હું ગેબની વાત જાણતો હોત તો ઘણી ભલાઈ મેળવતે, અને મને કદી બુરાઇ લાગતે નહિ. મારૂં કામ તો ઇમાનવાલા લોકોને (અજાબથી) બીહીવડાવવાનું છે, અને (સવાબની) ખુશ ખબરી સંભળાવવાનું છે." સુરા આરાફ ૭;૧૮૭.

ફાયદો—આ તો સર્વ જાણે છે કે, ખુદાના પેગંબરની બરોબર બીજો કોઇ ખુદાનો બંદો મકબુલ નથી. અને જ્યારે એમને પોતાના જાનની નુકશાનનો કશો અખત્યાર નથી. તથા તેઓ ગેબની વાત જાણતા નથી તો; બીજા ઇમામ અને પીર કઇ ગણત્રી અને હિસાબમાં છે. આ આયતથી સાફ જણાય છે કે, ખુદા શિવાય બીજા કોઇથી મદદ માગવી અને ગરજો માગવી નહિ જોઇએ૧ ફરી તે પીર હોય, અથવા પેગંબર હોય; વલીઓ હોય, અગર સહીદ હોય.

સવાલ—કેટલાક લોકો કહે છે કે, ખુદાના પેગંબરે ઘણી ચીજોના ખબર આપી છે કે; આવતા વખતમાં આવી રીતે થશે. તો જો તેવણને ઇલમે ગેબ નહતો તો, કેમ કરીને ખબર આપી. અને વલીઓનો પણ એવોજ હાલ છે. જુઓ ફલાણા બુજરૂગે કહ્યું હતું કે, અમે ફલાણા દિવશે મરશું; ને તેમજ થયું. અને કોઈને કહ્યું હતું કે, તને ચાર છોકરા થશે તો ચારજ થયા એનો ઉત્તર આ છે કે, આ તેવણને ખુદાના બતાવવાથી જણાયું હતું; એને ઇલમે ગેબ કહેતા નથી. જેટલું અલ્લાહે બતાવ્યું તેટલો હાલ તેમને જણાયો. તેથી વધારે તેમણે કદી જાણેલું નહિ, પ્રખ્યાત વાત છે કે, હજરત યાકુબ (અલે) યુસોફ (અલે) ના ગમમાં રડયા કરતા હતા. પણ તેવણ ક્યાં છે તે જણાયું નહી. જ્યારે હજરત યુસોફ મિસરના બાદશાહ થયા ત્યારે તેમને ખબર માલૂમ થઇ. જો પહેલાથી જાણતે તો શા માટે રડતે? કાફરોએ હજરત આયશાના ઉપર તોહમત મુક્યું હતું જેથી હજરત (સલ)ને ઘણી આબદા પડી હતી. ઘણા દિવસો પછી જ્યારે ખુદાએ કુરાનમાં ફરમાવ્યું કે, આયશા (રદી પાક છે. ત્યારે હજરતને ખબર થઈ. જો આગળથી જાણતે તો શામાટે ગમ રાખતે? તો જ્યારે પેગંબરોની આવી હાલત છે; તો વલીઓની શી પદવી દરેક ચીજનો હાલ જાણવો એ માણસનું કામ નથી. એ તો ખુદાના હાથમાં છે. અને આ જાણવું જોઇએ કે, અમારા પેગંબર (સલ)નાં બે કામ છે એક દુનિયામાં હીદાયત કરવી. અને બીજું આખરતમાં ગુનેહગારોની શફાઅત કરવી છે. તો એ બંને કામમાં પણ ખુદાતાલાએ હજરત (સલ)ને બીલકુલ અખત્યાર આપ્યો નથી. ખુદાતાલાએ કહ્યું: "એ મોહંમદ તું જેને દોસ્ત રાખે છે તેને હીદાયત કરી શકતો નથી પણ અલ્લાહ જેને ચાહે છે તેને હીદાયત કરે છે. અને માર્ગે આવનાર (હીદાયત પામનાર)ને તે સારી રીતે જાણે છે" સુરા કસસ ૨૮; ૫૮.

ફાયદો—ત્યારે તો હજરત (સલ)નું કામ માત્ર હક્ક વાતનું બયાન કરવું હતું. અને જો (તેવણનાં) અખત્યારમાં હીદાયત હોત તો અબુ જહલ પણ મુસલમાન થાત. અલ્લાહતાલાએ કહ્યું "કોણ એવો છે કે, જે તેના હુકમ વગર તેની પાસે શફાઅત કરે," સુરા બકર. ૨; ૨૫૪

ફાયદો—એટલે અલ્લાહતઆલાનો હાલ બાદ

૧. પંદનામામાં શેખ ફરીદુદ્દીન અત્તાર કહેછે

શેર

"ગેર હક્કરા હરકે ખાનદ એ પીસર"
"કીસ્ત દર આલમ અઝ્ને ગુમરાહતર"

અર્થ—એ છોકરા જે કોઇ ખુદા વગર બીજાને પુકારે અને તેની યાદ કરે અને તેથી પોતાની મતલબ માંગે તેથી વધારે ભટકેલો જગતમાં બીજો કોણ છે? વળી બીજી જગ્યા તેવણ કહે છે.

શેર

"દર બલા યારી મખાહ અઝ હેચ કસ"
"ઝાંકે નબોવદ જુઝ ખુદા ફરયાદ રસ"

અર્થ—કોઇ શખ્સથી બલાઓ વિષે મદદનો માંગ કેમકે ખુદા વગર ફરયાદને પોહોંચનાર કોઇ નથી.

શાહ જેવો સમજવો નહિ. કે બાદશાહ જેના ઉપર ગુસ્સે થાય છે, તો અમીર (વજીર) તેને બચાવી લે છે. અને તેનો જીવ અગર જો નહિ ચાહતો હોય તો પણ તે તેની ખાતર રાખે છે. કેમકે બાદશાહ જાણે છે કે, જો હું તેની ખાતર નહિ રાખીશ, તો અમીર વજીર મુલકમાં બગાડ કરશે, પણ અલ્લાહને તો પોતાના કામમાં બીજા કોઈની પરવા નથી. તેની રૂબરૂ પેગંબરો અને વલીઓની શી તાકાત કે, તેઓ તેના હુકમ વગર શફાઅત કરે. અમારા હજરત (સલ) પણ જ્યારે ખુદાનો હુકમ મેળવશે; ત્યારે કયામતને દિવસે શફાઅત કરશે.

ફાયદો—અલ્લાહો, અકબર! આ જગ્યાએ અલ્લાહતાલાની સાહેબી અને મોટાઇ સમજાય છે કે; તે કેવો જબરદસ્ત અને બેપરવા માલેક છે. કે કોઇ ફીરસ્તા યા પેગંબરને પણ કોઇ ચીજનો અખત્યાર આપ્યો નહિ. પણ દરેક ચીજ પોતાના સ્વાધીનમાં રાખી છે. (તેના હુકમ વગર એક ટીપું પણ આકાશમાંથી નીચે પડી શકતું નથી. આ વખતના અણસમજ (નાદાન) લોકોએ, નબીઓ અને વલીઓ સાથે એવો નકામો અકીદો વધાર્યો છે કે, અલ્લાહની મોટાઇ અને માલકી જેવી જોઇએ તેવી (તેઓના) દીલોમાં રહી નથી. દુનિયાની મુરાદો પણ તેઓથી માગે છે, અને જાણે છે કે, અમો ગમે તેટલાં પાપો કરીશું; તોએ તે આખેરતમાં સર્વ પાપોની માફી અપાવશે અને જે ખરો હાલ હતો તે જણાઇ ગયો કે પેગંબરને પણ પોતાના જાનનો પણ કાંઈ અખત્યાર નથી. અને તેવણ પણ અલ્લાહતાલાના હુકમ વગર માફ કરાવશે નહિ.

ઘણા લોકોથી સાંભળવામાં આવ્યું છે કે, તેઓ કહે છે કે, છે તો એમજ કે અલ્લાહ સિવાય કોઇને કાંઈ અખત્યાર નથી. પણ પીર, પેગંબરો અલ્લાહના ખરા બંદા છે. તેઓ જે ચીજની અલ્લાહતાલાથી અરજ કરે છે, તેને તે કબુલ કરે છે તેનો **જવાબ** આ છે કે, બેશક તેમની ઘણી ખરી દુવા કબુલ થાય છે. પણ તેમની દરેક દુવા કબુલ થતી નથી. હજરત નુહે (અલે) પોતાના દીકરા માટે દુઆ કીધી. અને હજરત ઇબ્રાહીમે (અલે) પોતાના બાપને માટે દુઆ કીધી. અમારા હજરતે (સલ) પોતાના કાકા માટે દુઆ કીધી (પણ) કોઇની દુઆ કબુલ થઇ નહિ. અને હુકમ થયો કે, જાહેલ બનોમાં આ બાબતમાં અમારી મરજી વિરૂદ્ધ દુઆ ન કરો. આથી સાફ જણાયું કે, તેમની પણ તેજ દુઆ કબુલ થાય છે કે, જે ખુદાની મરજી મુજબ હોય, જો કે એ લોકો પાક છે, તો પણ (ખુદાના) બંદા છે. તેઓનું અલ્લાહપર કાંઇ પણ જોર નથી કે, જે ચાહે તે તેઓ કરે; અલ્લાહ તઆલાએ કહ્યુંછેઃ ' તેઓએ કહ્યું કે ખુદાએ દીકરો કરી લીધો છે. તેને છાજતું નથી. પણ તેઓ ઇજતવાળા બંદા છે. તેનાથી (ખુદાથી) વધીને બોલતા નથી. અને તેઓ તેના હુકમ પ્રમાણે કામ કરે છે." સુરા અંબી યા. ૨૧; ૨૬, ૨૭

ફાયદો—કેટલાક કાફરો પેગંબરોને અને ફીરસ્તાઓને અલ્લાહના છોકરા કહેતા હતા. તો (તેણે) ફરમાવ્યું કે દીકરા નથી. એમ સમજો કે તેઓ મકલુગ તથા ઇજ્જતવાળા બંદા છે. પણ એ શકિત નથી કે વધીને તેઓ બોલી શકે અથવા વગર હુકમે કાંઇ કરે.

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "તેને જણાયલું છે જે તેઓની આગળ છે. અને જે જેઓની પાછળ છે. અને અલ્લાહ જેનાપર રાજી હોય તેના સિવાય કોઇની તેઓ સીફારસ કે સફાઅત કરતા નથી. અને તેઓ તેની હેબતથી ડરે છે." સુરા અંબીયા. ૨૧;૨૮

ફાયદો—આ આયતથી સાફ જણાય છે કે, જે કોઇ પેગંબરની શફાઅતની આશા રાખે છે, તેને લાજેમ છે કે પ્રથમ અલ્લાહને રાજી કરે. અને તેની (રજામંદી) શીરક તજવા વગર બનનાર નથી.

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "જે કોઇ તેઓમાંનો (ફીરસ્તા યા નબીમાંનો) કહે કે તેની નીચે મારી બંદગી છે, (એટલે અલ્લાહ પછી હું પૂંજવાને લાયક છું.) તો તેને અમો શીક્ષા આપીશું જહંનમની. એ ઇન્સાફોને (જાલેમોને) અમો એવીજ (જહંનમની) શીક્ષા આપીએ છીએ." સુરા અંબીયા. ૨૧;૨૯

ફાયદો—મુસલમાનો? ખ્યાલ તો કરો કે, કુરાનમાં ફીરસ્તા અને પેગંબરોનો આવો હાલ છે

છે, અલ્લાહતઆલાથી વધીને બોલી શકતા નથી. ને તેની જલાલ (મોટાઇ)ની રૂબરૂમાં ડરે છે. ખુદાની મરજી વગર કોઇની સીફારસ કરી શકતા નથી. અને આ વખતના જાહેલ મુસલમાન અદના અદના પીરોને માલીક અને મુખત્યાર સમજી સર્વે હાજતો તથા મુરાદો તેઓ પાસેથી માંગે છે. અને પોતાના પીરોની શફાઅતની ઉમેદપર ખુદાના ગુનાહોથી ડરતા નથી. અને કેટલાક મરદુદ જાહેલ પીરજાદા કેટલુક લઇને પોતાના મુરીદોના ગુનાહ બક્ષી દે છે. અને માફીની સનદ પણ લખી આપે છે. ખુદા તેઓપર લાનત કરે તેઓએ તો શેતાનના પણ કાન કાપ્યા.

ખુદાતઆલાએ કહ્યું: "અલ્લાહનેજ પોકારવું સાચું છે. અને જે કોઈ તેના સિવાય કોઇને પોકારે તેઓ કાંઈ પણ તેમના કામને પોહોંચતા નથી. પણ જેમ કોઇ પાણીના તરફ બંને હાથોને પસારી રાખે કે, તે તેના મ્હોમાં આવી જાએ. પણ તે કદી પોહોંચનાર નહિ. અને કાફરોનું પોકારવું ગુમરાહીમાંજ છે." સુરા રઅદ. ૧૩;૧૪

ફાયદો—એટલે જો તરસ્યો જો દરિયાને કિનારે હાથ પસારીને પાણીને પોકારે કે, ઓ પાણી તું મારા મ્હોમાં આવી જા. તો તે કદી આવી શકશે નહિ. એવીજ તરેહ જે લોકો અલ્લાહ વગર લોકોને પોકારે છે તેઓ પણ મદદ કરી શકતા નથી. એટલે અખત્યારીમાં બંને બરોબર છે. જેમ પાણીને આપો આપ મ્હોમાં ઘુસવાની શક્તિ નથી. તેમજ અલ્લાહતાલાના સિવાય બીજા કોઇને મદદ કરવાની શક્તિ નથી. સુબહાન અલ્લાહ, અલ્લાહતઆલા કેવી કેવી મીસાલો આપીને પોતાના બંદાઓને સમજાવે છે. જો કોઇ એથી પણ નહિ સમજે તો તે માણસ નહિ. પણ જાનવર છે.

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "અને જો તને પોહોંચવે અલ્લાહ કાંઈ નુકશાની તો તેને તેના વગર બીજુ કોઇ મટાડનાર નથી. અને જો તને કાંઇ ભલાઇ પોહોંચવે, તો તે દરેક ચીજ ઉપર શક્તિવાન છે. અને તેજ પોતાના બંદાઓ ઉપર જોરાવર છે, અને તેજ ડહાપણવાળો છે. અને ખબરદાર છે."[૧] સુરા અનઆમ ૬;૧૭

ફાયદો—અલ્લાહતઆલા ફરમાવે છે કે, મારી આપેલી તકલીફને કોઇ દુર કરી શકતું નથી. અને આ વખતના નાદાન લોક મુશ્કેલીના વખતમાં ખુદાને છોડી તેના બંદાઓથી મદદ માગે છે કોઈ હજરત અબ્બાસની હાજરી માને છે. કોઈ શાહ અબદુલ હકનો તોશો કરે છે. કોઇ શાહ મદારનો મલીદો ચહડાવે છે (પણ) આટલું તો જાણતા નથી કે, એ તો અલ્લાહના બંદા છે. તેમની શી શક્તિ કે તેની આપેલી તકલીફને તેઓ ઉઠાવે. હા, કેટલાક જ્યારે ફારસીની એક બે કીતાબ ભણીને પોતાને ઘણો કાબેળ સમજે છે. તેઓ એમ બોલે છે કે, અમો પેગંબરો અને વલીઓથી જે મદદ માગીએ છીએ તે એટલા માટે કે; વારૂ, શીડી વગર શું કોઈ માળે ચહડી શકે છે? અમીર વજીરના વસીલા વગર કોઇ બાદશાહ સુધી પોહોંચે છે શું? એનો **જવાબ** આ છે કે, બેશક શીડી વગર માળ ઉપર ચહડવું મુમકેન નથી. તેવીજ તરેહ રસુલના હુકમને માન્યા વગર અલ્લાહને મળવું મુમકેન નથી, અને અલ્લાહના રસુલનો પહેલો હુકમ આ છે કે, અલ્લાહ વગર બીજા કોઈ પાસે મદદ ન માગો અને મુરાદો ન શોધો. હવે ખ્યાલ કરો કે, તમોએ શીડીને છોડી કે અમોએ. અને તમો અલ્લાહને બાદશાહના જેવા સમજો છો, તે ભુલ છે. કેમકે બાદશાહ દરેક જગ્યાએ હરેક મુલકમાં પોહોંચી શકતો નથી. હરકોઇની ગરજને પોતે એકી વખતે સાંભળી શકતો નથી. તે બીજા લોકોને કામ સોંપે છે અને સલાહ લેવામાં વજીરનો ગરજવાન છે. પણ અલ્લાહ તો મોટી કુદ્રતવાળો છે, અને સલાહ લેવામાં કોઇનો ગરજવાન નથી. દરેક જગ્યાએ હાજર નાજર છે. દરેકની વાત સાંભળે છે. અને દીલોનો ભેદ શુદ્ધાં જાણનાર છે. તેને શું પરવા કે તે કોઇને પોતાનું કામ સોંપે. અથવા કોઇથી સલાહ મનસુબો કરે અને ફીરસ્તા કે પેગંબરમાં આ શક્તિ નથી કે, હુકમ વગર કાંઇ બોલી શકે. તે એકલો માલેક છે જબરદસ્ત શક્તિવાળો છે, તેનો કોઇ વજીર નથી અને ન નાએબ. સુબહાન અલ્લાહ ? તે પોતેજ જે ચાહે છે તે કરે છે. એટલા માટે તેના સિવાય કોઇને હાંક મારવી લાયક નથી. એવી તરેહ

૧ આ આયતની તફસીર તોહફતુલ હિંદ ગુજરાતી પૃષ્ઠ ૧૨૧માં વાંચવા લાયક છે. (કી, ૩.૩)

જો રસુલ (સલ) પોકારશે તો તેમને (ખુદાએ) જાલેમ કહ્યા છે. પણ એ ગણ્યા જાલેમ છે કે, એ થી પાણું ખીહીતા નથી.

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "અને અલ્લાહ સિવાય કોઇને ન પોકાર કે તે ન તારૂ ભલુ કરે છે. અને ન તારૂં બુરૂ. ફરી જો તું કરશે તો તેજ વખત જુલમ કરનારાઓમાંથી થશે" સુરાયુનોસ ૧૦;૧૦૫.

ફાયદો—જ્યારે હુકમ થયો કે, અલ્લાહ વગર કોઇને ન પોકાર તો એથી જણાયું કે, આ લોકોની જે ટેવ છે, ઉઠતાં, બેસતાં કદમના સરકતાં "યા રસુલુલ્લાહ" "યા અલી" "યા અબ્દુલ કાદેર જીલાની" "યા મખદુમ" કહે છે. અને તેઓને પોકારે છે. તો તે છાજતું નથી. તે વખતે મુનાસેબ છે કે, "યા અલ્લાહ" કહે. જેમકે બીજી જગ્યામાં હકતાલાએ ફરમાવ્યું છે કે; "(મુસલમાનો) તે લોકો છે કે, ઊઠતાં બેસતાં અને લેટતાં અલ્લાહને પોકારે છે." અને આ તો કેથે ફરમાવ્યું નથી કે, મુસલમાનો તે છે કે જેઓ ઉઠતાં બેસતાં 'યા મોહંમદ" 'યા અલી" કહે છે મુસલમાનોને લાજમ છે કે, જે અલ્લાહ અને રસુલના હુકમ હોય તે ઉપર ચાલે. પોતા તરફથી કાંઇ પણ વધારે નહિ. ઇસ્લામમાં ઘણી ખરાબી તો આથી આવી પડી છે કે; એ લોકો અલ્લાહનો, રસુલનો તો હુકમ દરિયાફત કરતા નથી, ને પોતાની નાકેસ અકલ ઉપર ચાલે છે.

અલ્લાહતંઆલાએ કહ્યું: "અલ્લાહનેજ સીજદો કરવો લાયક છે. તો અલ્લાહની સાથે કોઇને પોકારો નહિ." સુરા જીન ૭૨;૧૮

ફાયદો હીયાથી જણાયું કે; આ, જે લોકો છોકરાંઓની બીમારીમાં અથવા સખ્ત મુસીબતમાં કહેવા લાગે છે કે; "યા અલ્લાહ, યા હુસેન ખબર લીજીયો" તે દુરસ્ત નથી, આ વખત મદદ માગવાનો છે. ફક્ત અલ્લાહથીજ દુઆ માગવી જોઇએ. શું તમારા અલ્લાહથી કાંઇ કામ થઈ શકતું નથી કે; જેથી બીજાની પણ ગરજ પડી શું બુરી આદત થઈ ગઇ છે કે; અલ્લાહની સાથે બંદાઓને મેળવી દે છે. કોઈ કહે છે, "અલ્લાહ રસુલ તમારૂ ભલુ કરે." કોઇ કહે છે. "અલ્લાહ મદાર તેરી મદદપર રહે." દાખલા તરીકે કોઇ સખ્સ તમોને માન દઇ ગાદીએ બેસાડે, અને તેજ જગ્યાએ તમારી સાથે તમારા ગુલામને બેસાડે; તો વારૂ શું તમો ખુશી થશો? જો જરા પણ અકલ હોય તો આની મતલબ સમજી લ્યો. નબી (સલ) સાહેબે ફરમાવ્યું છે કે, "જ્યારે તું કાંઇ માગવા લાગે તો અલ્લાહ પાસે માગ, અને જ્યારે તું મદદ માગવા લાગે તો અલ્લાહ પાસેથી માગ."

કેટલાક સખ્સો આ જગ્યામાં સુબહ કરે છે કે, જો પાક ખુદા સિવાય બીજા કોઈ પાસેથી મદદ માગવી દુરસ્ત નહિ હોય; તો જોઈએ કે; હાકેમ આગળ ફરીયાદ કરવી. હકીમથી ઇલાજ કરાવવો, નોકર યા ગુલામ પાસે પાણી માગવું, હાથમાં લાકડી રાખવી, પણ દુરસ્ત ન થાય, કેમકે એ કામોમાં પણ ખુદા સિવાય બીજી ચીજોથી મદદ માગવાની છે. એનો **જવાબ** આ છે કે, હક્કતઆલાએ એ ચીજોને એજ કામોને માટે કારણ (સબબ) ઠરાવ્યા છે. પાણી પીવાને વાસ્તે પેદા કીધું છે. અને દવાઓને બીમારીઓ માટે; પણ મદાર સાલારને એ માટે પેદા નહિ કીધા કે; લોકોને અન્ન અને છોકરા આપ્યા કરે. અને પેગંબરો તથા વલીઓ એ સર્વ એ કામો કરતા હતા. એટલે હાથમાં લાકડી પણ રાખતા હતા. અને ઇલાજ પણ કરતા હતા. અને હકતાલાએ અમોને પણ એ કામોની મના કીધી નથી. મતલબ કે ઇસ્તેઆનત અને મદદ માગવી એવી તરેહની મના છે કે; જેમાં શીરક લાગુ પડે. અને નજર નિયાજ કરવાનો અને માનત માનવાનો વખત આવે.

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "જેમની ખબર નથી એવાઓ માટે તેઓએ અમારી આપેલી રોજીમાં થી એક હીસ્સો ઠેરવ્યો છે. ખુદાના કસમ તમને પુછ કરવામાં આવશે," જેની કલ્પના કરતા હતા તેની." સુરા નહલ ૧૬;૫૬

ફાયદો— આ તે લોકોને માટે ફરમાવ્યું કે, જેઓ ખેતરમાં, જાનવરોમાં, અને સોદાગરીમાં અલ્લાહતાલા સિવાય કોઈની નજર માનતા ઠરાવતા હતા. જેવી રીતે આગલા લોક (હતા) તેવા હમણાં પણ મોજુદ છે જાનવરોનો હીસ્સો (ઠેરવે છે.) જેમ સૈયદ અહમદ કબીરની ગાય, શેખ સદ્દુનો બકરો, અને મદારશાહની મરઘી. અને ખેતરમાંથી અને વેહપારમાંથી પણ શાહ અબ્દુલકા

દેર જીલાની અને મદારની ચપટી કહાડે છે. અને ઇમામ જામેન (રદી)નો પૈસો બાજુએ બાંધે છે. તો તેણે ફરમાવ્યું કે એ સર્વ અલ્લાહનો માલ છે. એમાં બીજા કોઈનો હક નથી. તેના હુકમ વગર બીજા કોઇનો હીસ્સો પોતા તરફથી ન ઠેરવો, હા, આ બેશક દુરસ્ત છે કે, એને અલ્લાહની નજર કરો. અને તેનો સવાબ તમને મળે છે, ને તેમની રૂહને બક્ષીદો, પણુ નામ ઠેરવવું કે આ ચીજ ફલાણા બુજરગની છે એ મના છે.

બીજી ફસલમાં શીરક કરનારાઓની બુરાઇનું બયાન છે.

અલ્લાહતઆલાએ ફરમાવ્યું છે: "તેઓ અલ્લાહના સિવાય જેને પોકારે છે. તેઓ કાંઇ પેદા કર્ત્તા નથી. પણુ ખુદ પેદા થાય છે. મુરદાં છે, અજીવ છે. અને તેઓને ખબર નથી કે, ક્યારે કબરોમાંથી ઉઠાવાયશું" સુરા નહલ ૧૬;૨૦,૨૧

ફાયદો—આ જગ્યામાં હક્તઆલા મુશરકોની હીમાકત અને નાદાની બયાન કરે છે. એટલે મદદ માગવા અને પોકારવાને લાયક તો તે શખ્શ છે કે; જેણે કાંઇ પેદા કીધું હોય; અને જીવતો પણુ હોય; (પણુ) મુશરેક એવા બેવકુફ છે કે; જે મરેલા છે જેમાં જીવ નથી અને તે બીજાને શું પેદા કરે; પણુ પોતેજ પેદા થયલા એવાઓને પોકારે છે. એવીજ તરેહ અમારા જમાનામાં જાહેલ મુસલમાન મરેલા બુજરૂગોથી હાજત માગે છે- પણુ સમજતા નથી કે, તેઓ પોતે પોતાના જીવવા મરવામાં બીજાં કોઇના ગરજવાન છે. તે બીજાઓની શું મદદ કરશે મીસલ છે કે, "પીર ખુદહી દરમાંદે શફાઅત કીસકી."

કેટલાક જાહેલ જે પોતાને લાયકીવાળા સમજે છે. તેઓ એમ કહે છે કે, ખુદાના પેગંબર (સલ)ના વખતમાં અરબના કાફરો બુત પુજતા હતા. અને તેમની મદદ માગતા હતા. તો અલ્લાહ સુબહાનહુ એ કુરાનમાં બુતોની મદદ માગવાથી બેશક મના કીધી. પણુ ઓલીયા અને અંબીયાઓથી મદદ માગવાની કાંઇ મના કરી નથી. એનો જવાબ આ છે કે, હક્કતાલાએ જ્યાં શીરકની મના કીધી છે. ત્યાં શબ્દ "મીનદુનીલ્લાહ"નો ફરમાવ્યો છે. એટલે ખુદાના સિવાય કોઇની મદદ ન માંગો. અને કોઇને ન પુજો, તો એમાં સર્વ બુત, વલીયો, અને અંબીયાઓ પણુ આવી ગયા. પણુ કોઇ આયતમાં એમ ફરમાવ્યું નથી કે, તમો પોતાની હાજતો બુતોથી ન માગો. અને મારા પીર પેગંબરોથી માગો. પણુ તેમ ન કરતાં પોતાની પાક જાત વગર બીજો કોઈ પણુ હોય તે સર્વથી (મદદ માગવાની) મના કીધી છે. અને મદદ તો તેથી માગે કે, જેને કાંઇ પણુ અધિકાર હોય. પણુ હક્કતાલાએ પહેલી આયતમાં સાફ બયાન કરી ચુક્યો છે કે, પેગંબર જેવાને પણુ પોતાના જાનનો પણુ કાંઇ અધિકાર નથી. બાપડા મદાર સાલારાને કોણુ પૂછે. અલ્લાહની સામે આજેજ થવામાં, અખત્યાર થવામાં, અમો, વલી, અને પેગંબર સર્વ બરાબર છીએ. હા રૂતબામાં ઘણો ફરક છે. તેઓ (ખુદાના) મકબુલ છે, અમો ગુનેહગાર છીએ. તેવણુ અમારા નબી, સરદાર છે, અને અમો તેમની ઉમ્મત ફરમાબરદાર છીએ જેમકે અદના સિપાઇ અને સુબેદારના રૂતબામાં આસ્માન જમીનનો ફરક છે. પણુ નોકર થવામાં બંને બરાબર છે.

અલ્લાહતાલાએ કહ્યું "હવે કુફર કરનારાઓ શું સમજી ગયા છે કે તેઓ મારા સિવાય મારા બંદાઓને હીમાયતી કરે છે, અમોએ કુફર કરનારાઓ માટે દોજખની મહેમાની તૈયાર કીધી છે." સુરા કહફ ૧૮;૧૦૨

ફાયદો—હજરતના વખતમાં કાફરો બે તરેહના હતા તેમાંના ઘણા બુતોને પુંજતા હતા અને કેટલાક પેગંબરોની રૂહને. જેમકે હજરત ઇશુ અને હજરત ઓજેર (અલે)ની રૂહને પુંજતા હતા. અને તેથી ગરજો માંગતા હતા. તો અલ્લાહતઆલાએ બંનેને કાફેર કહ્યા, અને એ આયતમાં તેઓને ગુસ્સાથી ફરમાવ્યું કે, એ લોક ઘણા બેવકુફ છે. મારા બંદાઓને મારા સિવાય પોતાની હીમાયતી ઠેરવે છે. એટલે વલીયો અને પેગંબરો જો કે, પાક લોક છે. પણુ આખર મારા બંદા છે. મારા છતાં તેઓથી હીમાયત ચાહવી ક્યારે લાયક થાય? વાહ, ધ્યાન તો કરો કે, મીઆં (માલેક) છતાં મીયાંની ચીજને તેના ગુલામ પાસે માગવી એ કેવી મોટી નાદાની છે. પણુ એમ જાણવું જોઇએ કે, વલીયો અને

બીયોને એક તરેહનો વસીલોય કડવો દુરસ્ત છે. ખુદાની હજુરમાં એમ અરજ કરે કે, "ઇલાહી મોહંમદ મોસ્તફા (સલ)ના તોફેલથી અથવા અલી મુરતજાના તસદ્દોકથી મારી ફલાણી હાજત પુરી કર." એ તરેહ વગર હરગીજ દુરસ્ત નથી

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "ઓ લોકો! એક મીસાલ (દ્રષ્ટાંત) કહેવાય છે તેને સાંભળો. ખુદા વગર જેને તમો પોકારો છો તેઓ એક માખી પણ બનાવી શકતા નથી જો તેઓ બધા ભેગા થાય તોએ. અને જો માખી તેઓ પાસેથી કાંઇ છીનવી લે તો તેથી તેઓ છોડાવી શકે નહિ મા ગનારો અને જેની પાસેથી માગે છે (તે બંને) કમજોર છે. અલ્લાહની કદર જેવી જોઇએ તેવી તેઓએ બુઝી નથી. બેશક અલ્લાહ જોરાવર જબરદસ્ત છે" સુરા હજ્જ ૨૨;૭૩,૭૪

ફાયદો—એટલે જે લોક અલ્લાહ વગર બુતોથી યા પીરોથી મુરાદો માગે છે. (તેઓ વિષે) અફસોસ છે કે; અલ્લાહની કદર જેવી જોઇએ તેવી તેઓ સમજતા નથી. જો સમજતા હોત તો અલ્લાહ જેવા જબરદસ્ત જહાંનનાં પેદા કરનારના છતાં આ બીચારા બેતાકાતવાળા, કે જેઓથી એક માખ જેવી બની શકતી નથી. તેઓ પાસેથી શા માટે હાજતો માંગતે જે કોઈ બાદશાહના છતાં ફકીર પાસે ભીખ માગે તેની સમજ ઉપર ખાક પડો.

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "અને જે લોક અલ્લાહ વગર-શરીકો (ભાગ્યાઓ)ને પોકારનાર છે, તેઓ ખ્યાલોનીજ પાછળ પટ્યા છે. અને તેઓ અટકળોનેજ દોડાવે છે." સુરા યુનેસ ૧૦;૬૫

ફાયદો—એટલે જે કોઈ અલ્લાહ વગર બીજા કોઇને મદદ માટે પોકારે છે; તેઓ તદન અકલથી ખાલી છે. (અકલ વગરના છે) બુત પૂજકો આટલું તો સમજતા નથી કે, આ બુત તો પત્થર છે. એઓની આગળ જે ગાય છે, વગાડે છે અને હાજતો માગે છે, પણ તેઓ શી રીતે સાંભળશે? પોતે (બુતો) તો (અમુક) જગ્યાથી હાલી ચાલી શકતા નથી. તેઓ અમારી મદદ શું કરી શકશે. એવીજ તરેહ જાહેલ મુસલમાનોને ગાંડપણ લાગ્યું છે કે; બુજરગોની કબરોને પૂજવા લાગ્યા છે. અને એઓ સમજે છે કે, નબીયો, વલીયો ખુદાતાલાના કારખાનામાં મુખ્તીયારછે. જેને ચાહે છે તેને આપે છે, આ સમજતા નથી કે તે બંદાઓ પોતે દરેક ચીજમાં ખુદાતાલાના મોહતાજ હતા. તેઓ ક્યાંથી મુખ્તીયાર થઇ ગયા. અને એવીજ તરેહ કેટલાક મરદોએ અને ઓરતોએ પોતાના ખ્યાલથી જીન્ન, પરીને તરાશા(ઘડયા)છે. દરિયાપરી, શાહપરી, આસ્માનપરી, એવાં એવાં તેઓનાં નામ પાડયાં છે. જો કોઇ એ અહમકોને પુછે કે, તમેઓ શું તેઓને તમારી આંખોથી જોયાં છે. અથવા શું ખુદા, રસુલે તમને બતાવ્યાંછે? તમો તેને ક્યાંથી સમજ્યા કે તેઓને પુજવા લાગ્યા. આ જગ્યાથી જીન્નોની અસ્તિનો ઇનકાર કોઈ સમજે નહિ. કેમકે જીન્નોની અસ્તિની સાબેતી તો કુરાંનથી છે. પણ શાહપરી, આસ્માન પરી જે નામો પોતાના તરફથી ઠેરવ્યા છે, અને તેની માનતા માને છે, તેમાં તકરાર છે. એવીજ તરેહ હિંદુ, જાહેલ મુસલમાનોની ઓરતો, અને કેટલીક જાહેલ મુસલમાન ઓરતના ગુલામ શીળીની બીમારીમાં પોતે પણ બુત પુજે છે. અને માલણને પણ બોલાવે છે અને જો એમ થયા કરતે કે, મુસલમાનોના છોકરા શીળીના રોગમાં મર્યા કરતે. અને હિંદુઓના જીવ્યા કરતે તો છોકરાવાળો મુસલમાન બુત પુજવાં વગર શાયદ બાકી રહેતે. આ સમજતા નથી કે, જેવી ગરમીની બીજી બીમારીઓ છે તેવી શીળી પણ છે. આથી અને મુરદારદેવી ભવાનીથી સંબંધ શો? મતલબ કે અલ્લાહતઆલાએ સાચુ ફરમાવ્યું છે કે, જે લોકો શીરક કરે છે, તેઓ મોટા ગધેડા હોય છે. તેઓ ફક્ત પોતાના વહેમ અને ખ્યાલપર ચાલે છે. એઓની પાસે ન કોઈ દલીલ છે. અને ન કોઈ સનદ છે. હકીકતમાં જો એઓ અહમક ન હતે, તો ખુદા જેવા માલીકને મુકી અહીં તહીં કેમ ભટકતે.

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "તુ કહે (ઓ મોહંમદ (સલ) મુશરેકોને) વારૂંજુઓ તો અલ્લાહ વગર જેને તમે પોકારો છો. મને તમો દેખાડો કે, તેઓએ જમીનમાં શું પેદા કીધું છે? શું આસ્માનમાં તેઓનો ભાગ છે? આ કુરાન પહેલાંની કોઇ કીતાબ અથવા ચાલ્યો આવેલો ઇલમ તમો મારી પાસે લાવો, જો તમો સાચા છો." સુરા અહકાફ ૪૬;૪

ફાયદો—જેમ આ લોકથી આ પુછાયું

હતું તેમ આ વખતના લોકોથી પુંછવું જોઇએ કે, અકલની આગળ તો તેથી માગણી કરીએ કે જેની જાહેરમાં કાંઇ કુદ્રત પણ દેખાતી હોય તમો જે ઇમામ પીરથી મદદ માગો છો તે શું સમજીને? વારૂ બતલાવો કે હઝરત અબ્બાસે (રદી) કયું આસ્માન પેદા કીધું? અને અબદુલ કાદેર જીલાનીએ (રહ) કયો દરિયો વહેતો કીધો? અને સૈયદ સાલારે (રહે) કઇ માખી બનાવી. અને શાહમદારે (રહ) કઇ કીડી પેદા કીધી? અને જ્યારે એઓથી કાંઈ બની શકતું નથી તો ફરી તમો કેમ ગુમરાહ થયા. અને કેમ તેઓથી મુરાદો માગવા લાગ્યા. અને કુરાન મજીદથી કઈ કીતાબ વધારે છે કે, જેપર તમો ચાલોછો. અથવા આ બુજરૂગોએ તમને કહ્યું છે કે, અમોમોટી કુદ્રતવાળા છીએ; અમારાથી તમારી હાજતો માગ્યા કરજો, અમારા ઝુંડા, નિશાનો ચહડાવ્યા કરજો. ખુદાને વાસ્તે જરા તો આંખો ખોલો, હોશ સંભાલો, તમારી પાસે એ વિષે કાંઈ સનદ છે.

ઘણા નાદાનો એવી વાત સાંભળીને કહે છે કે, અમો જે અમારા પીરોથી માંગીએ છીએતો અમારી ગરજ સરે છે. જુઓ ફલાણી વખતે અમોએ શાહ મદારથી છોકરો માગ્યો હતો તો અમોને મળ્યો. અને એકવાર નવડી ડુબવા લાગી તો અમોએ સૈયદ સાલારને બુમ પાડી તો તેવણે બચાવી લીધા. તો એવી વાતોથી અમોને જણાયું કે, તેઓને મોટી કુદ્રત છે. એનો જવાબ આ છે કે, જેવી રીતે તમો કહો છોતેવીરીતે હિંદુઓપણ કહે છે કે, જે મુરાદો અમોએ ભવાની દેવીથી માગીએ છીએ તો તે અમોને મળે છે. તો જોઇએ કે તેને પણ તમો પુંજો કે, જેવી તમારા પીરોને કુદ્રત છે તેવી બુતોને પણ છે. ઇલાહી તોબા? શેતાને કેવા ગુમરાહ કીધા છે કે, અસલ વાતને, તદન સમજતા નથી. પણ તેની આવી તરેહની મીસાલ છે કે, જેમ એક નાનો છોકરો દુધ પીવાને લીધે પોતાની દાઇ સાથે હળી ગયો છે. મીઠાંઇ વગેરે જે ચીજને તે છોકરાનો જીવ ચાહે છે તે પોતાની દાઇને કહે છે. અને બાપ જાણે છે કે દાઇ દરેક ચીજ ક્યાંથી લઇ શકશે. જેથી તે પોતે તેને લઇ આપે છે એ છોકરો સમજે છે કે, મને મારી દાઈએ આપ્યું.. તો એવીજ તરેહ અલ્લાહને તો પોતાના બંદા ઉપર બાપથી પણ વધારે મહેરબાની છે. અને તેની હાજતોને ખુબ જાણે છે. જેથી તે પોતાના કરમથી બરલાવે છે. કમબખ્ત હિંદુ તેને બુતોથી સમજે છે. અને જાહેલ મુસલમાન પોતાના પીરોથી. પણ મુનસફીની વાત એ છે કે, "જેનું ખાયે તેનું ગાયે"

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "અલ્લાહ સિવાય એવાને જે પોકારે કે, તે તેની ફરિયાદને કયામત સુધી પોહોંચે નહિ. તેથી વધારે ગુમરાહ કોણ છે.? અને તેઓ તેઓના પોકારથી અજાણછે. અને જ્યારે (કયમતમાં) લોકો જમા થશે તો તે (બુતો વગેરે) તેઓના દુશ્મન થશે.અનેતેઓનાપુંજવાથી નકાર કરનાર થશે." સુરા અહકાફ ૪૬;૫

ફાયદો—એટલે અલ્લાહ સિવાય કોઇને કંઇ અખત્યાર નથી. ત્યારે જે લોકો બુતો અને બુજરૂગોની પાસે માગે છે, તેઓ જો કયામત સુધી પોકાર્યા કરે તો તેઓથી કાંઇ બનવાનું નહિ. અને મદદ તો તે શખ્સ કરે કે, જેઓને એમના હાલની કાંઇ ખબર હેય; તે અલ્લાહતઆલાએ ફરમાવીદીધું કે, તેઓને આ લોકોના પોકારવાની ખબર પણ થતી નથી કે, કોણ અમારી પાસે ફરિયાદ કરે છે. એટલે ગેબની વાત જાણવી, અને દરેક જગ્યા હાજર નાજર રહેવું, એ અલ્લાહની શાન છે. બંદા અગર જો પેગંબર હોય,પણ અલ્લાહના બતાવ્યા વગર શું જાણે. લેકો અજબ નાદાન છે કે, (સેંકડો) કોસ અને મંજેલોથી બુજરૂગોને પોકારે છે. કે ઓ ફલાણા હઝરત અમારી મદદ કરો. પણ તેઓ આટલું સમજતા નથી કે, તેઓ આટલે દુરથી શી રીતે સાંભળશે. શું તેઓ જગતમાં ફરતા ફરે છે. અથવા ખુદાની પનાહ શું તેઓ ખુદા છે. કેબધાજહાનમાં હાજર નાજર રહેછે. જીવતા હતા ત્યારે તો આઘેની વાત સાંભળતા નહોતા હવે મરવા પછી ખુબ સાંભળવા લાગ્યા. અને તાજુબની વાત તો આ છે કે, લોકો દુનિયાંમાં ખુદા સિવાય જેને પેકારતા હતા કે નિયાજ માનતા હતા, તેઓની પાસે કયામતમાં જશે હક્કતઆલા ફરમાવે છે કે, તેઓ તેઓથી ગુસ્સે થશે. અને કહેશે કે તમો જુઠા છો; અમોએ તમોને ક્યારે કહ્યું હતું કે તમો પોતાની મતલબો અમારી પાસે માગ્યા કરજો? વારૂ બતાવો કે

અમોએ એને કઇ કીતાબમાં લખેલું અમારી શું મકદુર કે, અમો અલ્લાહતઆલાના કારખાનામાં દખલ આપીએ અમારી બલાથી જેવું તમારૂં કીધેલું તેવું તમો ભોગવો.

કેટલાક નાદાન જ્યારે આ સાંભળે છે કે, અલ્લાહતઆલા સિવાય કોઈ નબી વળીને ગરજ સારવાની શકિત નથી તો કહે છે કે, આ લોકો બુજરગોથી નકાર કરનાર તથા બેઅકીદા છે. તેનો **જવાબ** આ છે કે, ખુદાની પનાહ (મઆજલ્લાહ) અમો તેઓથી બે એતેકાદ નથી આટલું જાણીએ છીએ કે, તેઓ ખુદાના મકબુલ બંદા છે. તેમને પણ ખુદાની ગુલામી અને ફરમાબરદારીથી મરતબો મળ્યો છે. પણ તમારી માફક અમો ખુદાતઆલાના ... માં તેઓને મુખ્ત્યાર જાણુતા નથી. અને ખરી વાત આ છે કે, જેની સાથે જે કોઇ મોહોબ્બત અને અકીદા રાખે છે. તો તે તેનો માર્ગ અખત્યાર કરે છે. તો જો તમોને નબીઓ (અલે) સાથે તેવો સાચો અકીદા હતે તો તમો તેઓના ફરમાન ઉપર ચાલતે અને પોતાના તરફથી તેઓના વગર હુકમે કાંઇ કલ્પના કરતે નહિ.

સર્વ જાહેલોની એવી ટેવ છે કે, જ્યારે કાંઇ જવાબ બનતો નથી, અને તકરારમાં બંધ થાય છે તો આજેજ થઇને છેવટમાં એમ જવાબ આપે છે કે, આ જે તમો કહો છો કે, અલ્લાહ સિવાય કોઇ પેગંબર પાસે મુરાદો માગવી દુરસ્ત નથી. એ વાત તો નવી છે. અમોએ અમારા બાપદાદાથી કદી સાંભળી નથી. શું પહેલાં આલેમ ફાજેલ નહોતા? તમો શું નવા પેદા થયા છો? એનો (જવાબ) આ છે કે, અમોએ બાબતમાં કુરાનની આયતો બયાન કરીએ છીએકે જે કુરાન હજરત ઉપર ઉતરવાને બારસો વર્ષ થયાં છે અને જે ઇમામો અને પીરોથી તમો માંગો છો, તેઓ પેગંબર (સલ) પછી પેદા થયા છે. જરા ગુસ્સાને રોકો. ઇન્સાફ કરો કે, હવે તમારી વાત નવી છે કે અમારી? અને દરેક વખતના આલેમ ફાજેલ શીરકની બુરાઇઓને કીતાબોમાં લખતા આવ્યા છે. આજ સુધી કોઇ દીનદાર આલેમે કહ્યું નહિ કે, અલ્લાહ વગર કોઇ વલી યા નબીથી પણ મદદ માંગવી દુરસ્ત છે. અને કુરાનથી વાકેફગાર આલેમ કદી પણ કહેશે નહિ. અને જો તમોને અમારા કહેવામાં કાંઇ શક હોય તો કોઈ આલેમ ફાજેલથી આ આયતોના માયના પુછો. જુઓ, તે પણ એજ અર્થ બયાન કરે છે, અથવા કોઇ બીજા શીયા સુન્ની સર્વે એ બાબતમાં એકેમતે છે. શીરકમાં કોઈ ને વાંધો નથી. અને તમો તમારા બાપદાદાથી સાંભળો શું? જેવા તમો જાહેલ છો, અને કુરાન હદીસના માયના જાણુતા નથી. તેવાજ તેઓ પણ હશે. 'વારૂં આંધળો પણ કેયે આંધળાને માર્ગ લગાડે છે?" અને ઇન્સાફ તો આ છે કે, અમો ઇમાન હઝરત મોહંમદ (સલ)ઉપર લાવ્યા છીએ. કંઇ બાપદાદા ઉપર ઇમાન લાવ્યા નથી કે, તેઓની વાત માનીએ. જો બાપદાદાનો માર્ગ પેગંબરને મુવાફેક હોય તો અમો તેના તાબેદાર છીએ. અને નહિ તો મોહંમદ (સલ) ને રસતે ચાલીશું કે જેવણનો તરીકો સર્વ તરીકાથી બેહતર છે. વારૂં અમો તમોને પુછીએ છીએ કે, જો તમારા બાપદાદા કંગાલ હોય, રોટીના મોહતાજ હોય, અને તમને ખુદાએ પોતાના કરમથી માલ અને દોલત દીધી હોય તો તમો તે માલને રાખશો, અથવા ફેંકી દેશો? કે અમારા બાપદાદાની પાસે માલતો નહોતો જેથી અમોને પણ લેવું નહિં જોઇએ, સુબહાનલ્લાહ? દીનને કબુલકરવામાંતો બાપદાદા યાદ આવે છે. અને માલ લેવા તેયાર. અને અજબ ઇતેફાક (મળતાપણું) છે કે, જેવી રીતે હમણાંના જાહેલ મુસલમાન બાપદાદાની રીત રીવાજને દલીલ પકડે છે, અને મના કરનારને જવાબ આપે છે, તેવોજ મકકાના કાફરો ખુદાના પેંગમબર (સલ)ને જવાબ આપતા હતા, જેમકે એનું બયાન આ આયતમાં છે.

અલ્લાહતાલાએ ફરમાવ્યું: "અને જ્યારે, તેઓને (કાફેરોને) કહેવાયું કે ખુદાએ જે ઉતાર્યું તેના પુંઠે લાગો, તેઓ કહે છે ના અમો તેની તાબેદારી કરીશું કે જેના ઉપર અમોએ અમારા બાપદાદાને જોયા. અને વારૂં, તે ઓના બાપદાદ કાંઇ અકકલ રાખતા ન હોય, અને કાંઇ માર્ગની ખબર નહિ રાખતા હોય તેઓ?" સુરા બકર ૨; ૧૭૦

ફાયદો—એટલે બાપ દાદાની તાબેદારી તેટલે દરજે બેહતર છે કે, જેમાં જહાલત ન હોય,

અને જ્યારે જાણ્યું કે, તેમની રીત તદન ખુદાના હુકમને વિરૂધ્ધ છે તો ફરી તે પર કદી ચાલવું જ નહીં જોઇએ. શું ગજબની વાત છે કે, મોહંમદ(સલ) નો તો કલમો ભણીએ અને શેખ શદ્દુને માર્ગે ચાલીએ.

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: અને જ્યારે એકલા અલ્લાહનું નામ લેવાય તો આખરત ઉપર ઇમાન ન લાવનારાઓના દીલો રૂંધાઇ જાય છે, અને જ્યારે તેના સિવાય બીજાઓના નામ લેવાય તો ફરી તેઓ ખુશી થાય છે, ” સુરા જોમર ૩૯;૪૫

ફાયદો —અફસોસ છે કે, હમણાના જાહેલ મુસલમાનોને પણ આગલાં કાફરોના જેવી આદત થઈ ગઈ છે કે, ફકત અલ્લાહના જીકરથી એઓ પણ ખુશ થતાનથી. એટલે જ્યારે તેઓને કહો કે ખુદા વગર કોઇને કાંઇ અખત્યાર નથી, અને કોઇની નજર માનતા કરવી દુરસ્ત નથી. તો મ્હોં કડવું કરીને સુન્ન થઈ જાય છે. અને જ્યારે ખુદાતઆલા સિવાય મદાર સાલારના ઝંડાની નિશાન ની જીકર આવે છે, ત્યારે રાજી થાય છે,

કેટલાક કુરઆનથી અજાણ કહે છે કે, નબીઓ, વલીઓ આપો આપ (મુસ્તકેલ) પોતે માલેક તો નથી, પણ માનતા માનીને તેમની નજર સુખ કરીએ. અને હાજતો માગીએ આવીને યતથી કે, એઓ અલ્લાહના હુકમથી જગતની ગરજો પુરી કરે છે તો દુરસ્ત છે. એનો (જવાબ) આ છે કે જો તમો સચા છો તો કઈ આયતથી અથવા કોઈ હદીસથી એ વાતને સાબેત કરો કે, (ખુદાએ કહ્યું હોય કે) મેં નબીયોને, વલીયોને પોતાના તરફથી મુખત્યાર કીધા છે. મારા હૂકમથી પાણી વરસાવે છે. ઓલાદ આપે છે. બીમારો ને સારાં કરે છે. તેમની માનતા કરીને લોકો નજર નીયાજ કર્યા કરે અને જયારે કુરાન હદીસમાં નથી તો પોતાના તરફથી કહેનાર થયા. ઘણું ભુંડુ કરનાર થયા. મુસલમાનોને લાજેમ નથી કે, પોતાની અલ્પ બુધ્ધી (નાકેસ અકલ) થી દીનમાં દખલ દે હા, અલબત, હક્કતઆલાએ ફરમાવ્યું છે ફીરસ્તા ઘણાં ખરા કામો ઉપર મુકર્રર થયા છે. પણ આ અખત્યાર તો તેમને પણ નથી કે, જે ચાહે તે કરે, જે જે કામ ઉપર જેવો હૂકમ થાય છે તેવું તેઓ કરે છે. હવે કોઇ શખ્સ ફીરસ્તાઓને મુકર્રર થયલ જાણી કાંઇ માંગે તો તેની નાદાની છે. કારણ કે, તદન એઓ તો (અઅખત્યાર) છે. હુકમને તાબે છે. અને આ જાણવું જોઇએ કે હઝરત (સલ) ના વખતમાં મુશરેકો આ કહેતા નહિ હતા' કે બુતો ખુદાની બરાબર છે. તેઓ પણ આજ કહેતા હતા કે સર્વનો માલેક અલ્લાહજ છે પણ બુતો અમારી ભલામણ કરનાર છે. તેના હુકમથી અમારી હાજતો પુરી કરે છે. જેમકે તે આયતમાં બ્યાન થયું છે:—

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: “અલ્લાહનેજ માટે ચોખી બંદગી છે. અને જેઓએ તેના વગર બીજાઓની હીમાયતી કરી લીધી છે (તેઓ કહે છે કે) અમે તેઓને એ માટે પુંજીએ છીએ કે તેઓ અમોને ખુદાની તરફ પાસેના દરજ્જાએ પોહોંચાવે.” અને એવીજ તરેહ બીજી આયતમાં છે. અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: “અને તેઓ પુજે છે ખુદા વગર બીજાને કે, જેઓ ન તેઓને નુકશાની આપે. અને ન તેઓને લાભ આપે અને કહે છે કે, એઓ અમારા સીફારસી છે ખુદાની આગળ. તું કહે (ઓ મોહંમદ (સલ) શું તમો ખુદાને ખબર આપો છો. જેની તેને ખબર નથી કેયે ન આસ્માનમાં અને ન જમીનમાં. તેને પાકીછે. અને જે શીરક કરો છો તેથી તે દુર છે.” સુરા યુનોસ, ૧૦;૧૮

ફાયદો—આ બંને આયતોથી સાફ જણાયું કે, અરબના કાફેરો બુતોને ખુદાની બરોબર સમજતા નહોતા, પણ તેઓને કારીંદા તથા મુખત્યાર સમજીને તેઓની નજર નિયાજ (માનતા) કરતા હતા. તો ખુદાતઆલાએ તેને પણ શીરક ફરમાવ્યું. સુબહાન અલ્લાહ ? જે શીરકને મટાડવા કુરાન શરીફ ઉતર્યું, અને ખુદાના પેગંબરો કાફરોથી લડયા, તેજ શીરક હમણાંના જાહેલ મુસલમાનો પણ કરવા લાગ્યા. (બંનેમાં) ફરક આટલો છે કે, તે કાફેરો બુતોથી હાજતો માગતા હતા. અને હમણાનાં લોક બુતોથી તો માગતા નથી, પણ પીરોથી માંગે છે તેની તેજ મીસાલ છે કે, “ગાય બંને રીતે મરે કસાઇથી છુટે તો વાઘને પાલવે પડે.૧” જેમ કાફેરો કહેતા હતાકે

---

૧ કોઇ માણસ એમ કહે કે, મોલવી સાહેબે પીરને અને બુતને સરખા ગણ્યા. તેનો જવાબ કે મોલવી સાહેબ બંનેને સરખા ગણતા નથી, પણ એ

સર્વનો માલેક અલ્લાહ છે. અને ફરી તેને છોડીને બીજાઓથી મદદ માગતા હતા તેમજ આ લોકો પણ મતલબ કે શેતાન માણુસોની જાની દુશ્મન છે. તે સારૂં કદી ચાહતો નથી કે, આદમી અલ્લાહ સુધી પોહોંચે. કોઇને બુતની પાસે અટકાવે છે. અને કોઈને પીરની પાસે. મુળ મતલબથી બંને આઘા પડયા.

અલ્લાહતઆલાએ ફરમાવ્યું. "અલ્લાહે એક મિસાલ બ્યાન કીધી. એક એવો સખ્સ છે કે જેમાં કેટલાક ભાગીદાર જીદ્દીઓ છે. અને એક શખ્શ એવો છે કે, પુરો એક શખ્સનો છે, વારૂ, શું તે બંને બરાબર છે. મીસાલમાં? સર્વ તરીફ અલ્લાહનેજ માટે છે પણ ઘણા લોક જાણતા નથી" સુરા જોમર. ૩૯;૨૯.

ફાયદો—જે શખ્સ કંઇએકનો ગુલામ હોય તેને પોતાનો કોઈ નહિ સમજે તો તેની પૂરી ખબર પણ કોઈ ન લે. અને જો તે ગુલામ કોઇથી કંઈ માંગે તો તે એક બીજા ઉપર નાંખે કે બીજાઓથી પણ માગ શું તું એકલો મારોજ ગુલામ છે. અને જે શખ્સ એકનો ગુલામ હોય તો તે તેને પોતાનો સમજે છે અને તેની પુરી ખબરદારી રાખે છે. કેમ કે માલેક જાણે છે કે, મારા વગર એનો કોણ છે. જે કોઇ અલ્લાહનેજ પોતાનો માલેક જાણે અને તેના વગર બીજા કોઇથી મદદ નહિ માગે, અને જે કંઈ એકથી આશા રાખે તેની અલ્લાહતઆલાએ આ મીસાલ બ્યાન કીધી છે. હકીકતમાં શીરક વાળાને મોટી મુસીબત છે. તેનું દીલ ચોમેર વહેં ચાયલું છે. કદી શાહમદાર (રહ) ને કહે છે કદી સૈયદ સાલારથી વિનંતી કરે છે. કદી હજરત અબ્બાસની આગળ નાક ઘસે છે. અને કદી કહે છે લાવો હું તેમની માનતા માનું. તેવણુજ મારા ગર કર્મ કરશે. અને જે માત્ર અલ્લાહનીજ આશા રાખે છે, તે ઘણા ચેનમાં તથા ઘણા આરામમાં છે એણે એક મોટા માલેકનો દરવાજો પકડેલો છે. એ સારી રીતે જાણે છે, કે નબી, વળી સર્વ તેના બંદા છે. કોઇને કાંઇ અખત્યાર નથી એનું ધ્યાન કોઇના તરફ જતું નથી. અને જોકે શીરક કરનારાઓની આકેબત તો બરબાદ થઇજ છે. પણ શીરક કીધાથી તેમનું દુનિયામાં પણ ઘણું નુકશાન છે કે, દુર દુરની મંજલોથી ખરચ કરીને કબરો પુજવાને જાએ છે અને હજારો રૂપીઆ નજર નીયાજમાં ખરચે છે તો આકેબત પણ ખોઇ, અને દુનિયામાં પણ તેઓની તેજ મીસાલ છે કે; "દોનો દીનસે ગએ પાંડે, નઇધિર હલવા નઉધર માંડે."

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: (ઓ લોકો)? મારી પાસે માંગો તો હું કબુલ કરીશ." સુરા મુમેન ૪૦;૬૦. એટલે મને બાદશાહ અથવા હાકેમોના જેવો સમજવો નહિ. કે સલતનત (રાજ્ય) અને સરદારીની મગરૂરીમાં ગરીબની વાત સાંભળતા નથી ૧ હુ સર્વ જહાંનનો માલીક છતાં મારી સીફત કરીમ અને રહીમ છે. હું દરેક આલા અદનાની વાત સાંભળું છું. તમને જે હાજત થયા કરે, તે મને કહ્યા કરો હું પોતાના કરમથી તમારી દુવા કબુલ કરીશ.

ફાયદો—ભાઇઓ! ખ્યાલ કરો કે, અલ્લાહતઆલા લોકોને પોતાની તરફ બોલાવે છે. અને આ નાદાન લોક ક્યાં બેહકતા જાય છે.

દષ્ટાંત—છે કે, એક માણસનો પૈસો ખુલ્લી રોશનીમાં મેદાન વચ્ચે પડયો. અને જો તે માણસ દીવો લઇને શોધવા લાગે તો લોક તેને કહેશે કે આ માણુસ મોટો અહમક (મુર્ખ) છે. કે સૂર્યની રોશની હોવા છતાં દીવો લઇને ફરતો ફરે છે. એવીજ તરેહ તે લોકો અહમક છે કે; અલ્લાહ જેવો દાતા છતાં બીજાઓ પાસે હાજતો માગે છે. અને આંધળાની પેઠે દરેક તરફ ભટકતા ફરે છે, અલ્લાહ એવો કરીમ છે કે, તમો પ્રથમ કાંઈ નહોતા ત્યારે તેણે તમોને પેદા કીધાં જો તે (તમને) સુવર અગર કુતરો બનાવતેતો, તમો શું કરતે. પોતાના કરમથી તેણે તમોને માનવ બનાવ્યા ફરી તમારે વગર કહે, રૂહ, દીલ, હાથ, પગ, આંખ, નાક, કાન, તમોને આપ્યા, એક આંખ એવી

એમ કહે છે કે, બેમાંથી કોઈની બદગી કીધી કે, ઇમાન જાય છે દાખલા તરીકે એક રોજદાર માણુસ ગુ ખાશે તો તેનો રોજો જશે અને મીઠાઈ ખાશે તો તેનો રોજો જશે, તો શું એથી મીઠાઈ અને ગુ સરખાં થશે?

(૧) અગિયાર મજાલેસની શેરો કે જેમાં લખેલું છે કે, ખુદા અને રસુલ પાસે માંગવામાં લાભ નથી માટે હજરત પીરથી ગરજ માંગવી. તેનાં રદીઓ હજરત પીરની કીતાબ "ફોતુહુલ ગેબ" કરેલ.

નેમત છે કે, જો કોઇ તમોને લાખ રૂપીઆ આપે, અને તમારી પાસે આંખ માગે તો કદી તમારાથી અપાય નહિ વારૂ, વિચારો કે, જેણે તમને વગર માગે આ નેમતો આપી તે શુ હમણા માગવાથી નહિ આપશે? કે જેથી તમો અહીંથી તહીં ઇમાનને ડામાડોલ કરતા ફરો છો? માણસોએ સમજવું જોઈએ કે, અલ્લાહથી કઇ મતલબ થઇ શક્તિ નથી કે તમોને બીજા પાસેથી જરૂર પડે. મુસલમાનો જ્યારે તમોને કુરાન મજીદથી સાફ જણાઈ ગયું કે, અલ્લાહ વગર કોઇ માલીક નથી. અને તેણે ન કોઇ પીર પેગંબરને પોતાના તરફથી મુખત્યાર ઠરાવ્યો છે? તો જો તમો કુરાન ઊપર ઇમાન લાવ્યા છો અગર ખુદાને મ્હોં દેખાડવું છે. તો તેના હૂકમપર ચાલો અને તેના વગર બીજા કોઇથી હાજતો ન માગો. જ્યારે તમો જાણીતા નહોતા ત્યારે લાચાર હતા. હવે તો તમારાપર ફરજ છે કે, શીરકથી તોબા કરો ખુદાને વાસ્તે જીદ ન કરો. પોતાના દિલમાં વિચારો કે, શીરક મુકવા તમારૂં શુ નુકશાન છે, જો તમોને પીરના છુટી જવાનો ગમ છે તો અલ્લાહ જેવો માલેક તમોને મળે છે કે. જેનાથી પાર પણ પોતાની હાજતો માગ્યા કરતા હતા. અને જો તમારાથી ખરચ કર્યા વગર રહેવાતું ન હોય તો, જેટલો માલ તમો પેગંબરોની માનતામાં ખર્ચો છો, તેટલો અલ્લાહની નજરમાં ખર્ચ કરો. વારૂ જ્યારે તમોને અલ્લાહ મળી ગયો તો બીજાની શું પરવા રહી, માસલ મશહૂર છે કે, "જીસકા અલ્લાહ યાર હે, ઉસકા બેડા પાર હે.

ત્રીજી ફસલ

એમાં તે ચીજોનું બ્યાન છે. કે, જેને અલ્લાહતઆલાએ પોતાની તાજીમને માટે ખાસ કીધી છે, કે તે બીજાને કરવું દુરસ્ત નથી. જેમકે દુનિયામાં બાદશાહોએ પોતા માટે તખ્તપર બેસવું ખાસ કીધું છે અને અગર જો બીજો વજીર હોય.. પણ તે તેપર બેસી શકતો નથી. તેમાંથી પહેલો સીજદો છે.

અલ્લાહતઆલાએ ફરમાવ્યું: "સૂર્ય કે ચંદ્રને તમો સીજદો ન કરો, પણ જેણે એઓને પેદા કીધા છે. તેને તમો સીજદો કરો, જો તમો તેની બંદગી કરો છો તો" સુરા હામીમ સીજદા ૪૧;૩૭

ફાયદો—એટલે સીજદો કરવાને તેજ લાયક છે કે, જેને પેદા કરવાની કુદ્રત હોય, ને જે પોતે પેદા થવામાં બીજાનો ગરજવાન હોય તેને સીજદો કરવો ન જોઈએ. આ આયતથી સાફ જણાયું કે, વલીઓની કબરોને અને તાજીઆં (તાબુત)ને સીજદો કરવો હરામ છે. કેટલાક અણસમજુ કહે છે કે, ફીરસ્તાઓએ હજરત આદમ (અલે)ને સીજદો કર્યો હતો. અને હજરત યાકુબે યુસોફ (અલે)ને (સીજદો કીધો હતો), એવીજ તરેહ અમો પણ બુજરૂગોને (સીજદો) કરીએ છીએ. તેનો **જવાબ** આ છે કે, પ્રથમ સીજદો કરવો દુરસ્ત હતો. પણ આપણા પેગંબર (સલ)ના દીનમાં મના થયો છે. જેમકે હજરત આદમ (અલે)ના વખતમાં સગી બહેન સાથના વિવાહ દુરસ્ત હતા. પણ હવે હરામ છે. **બીજો** ખુદા વગર બીજાનો રોજો રાખવો પણ લાયક નથી. નાદાન લોક હજરત અલી (રદી)નો રોજો રાખે છે. કેટલાક આખા દિવસનો, અને કેટલાક હિંદુઓની પેઠ સવા પોહોરનો રોજો રાખવો બંદગી સમજે છે. અને જુઓ તો અલ્લાહ વગર કોઇની બંદગી દુરસ્ત નથી. (હા) અલ્લાહનો રોજો રાખે અને તેનો સવાબ હજરત અલી (રદી)ની રૂહને બક્ષે તો દુરસ્ત છે. **ત્રીજુ** જાનવરનું જુબહ કરવું એ પણ અલ્લાહતઆલાને માટે ખાસ છે. નબી (સલ) સાહેબે કહ્યું: ખુદા વગર બીજા કોઈને વાસ્તે, જે (જાનવર) જુબહ કરે તેનાપર ખુદા લાનત કરે."

ફાયદો—આ હદીસથી જણાયુ કે સૈયદ અહમદ કબીરની ગાય અને અબદુલ કાદર જીલાની (રહ)નો બકરો કહેવો, અને તેમનું નામ રાખીને જુબહ કરવું દુરસ્ત નથી. પણ ખાવા અને વેચવા જાનવરને જુબહ કરવું દુરસ્ત છે. કેમકે એમાં શીરક અને માનતા નથી. માત્ર ગોશતનીજ મતલબ હોય છે. અને જે જાનવર કે પીરો અને બુતોને માટે જુબહ થયું હોય તેનું ગોશત ખાવું આ આયત પ્રમાણે દુરસ્ત નથી:—

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "તમોપર મુરદુ હરામ છે, અને ખુન, અને સુવરનું ગોસ્ત, અને તે ચીજ કે, જેનાપર ખુદા વગર બીજાનું નામ બોલાયું હોય." સુરા બકર. ૨; ૧૭૩.

ફાયદો—નામ પોકારવું બે તરેહનું :

એક તો એ કે જુબહ કરવાની પહેલાં નામ પાડવું કે આ બકરો અબ્દુલ કાદેર જીલાની (રહ)નો છે. અથવા શેખ શદદુનો અથવા ભવાનીનો ભોગ છે. અને બીજુ એ કે જુબહ કરતી વેળા નામ લેવું તો હમણાના લોક જુબહ કરવાની વખતે આદત પ્રમાણે અલ્લાહો અકબર કહે છે. પણ જુબહ કરવા પહેલાં ખુદા શિવાય બીજા કોઇનું નામ મશહુર કરે છે. (પણ) જ્યારે પ્રથમથી નૈયત બગડી તો અલ્લાહો અકબર કહેવાથી શું થાય છે. જો કે કેટલાક કઠ મુલ્લાં બે ઇલમીપણાને લીધે એમાં તકરાર કરે છે. પણ આલેમોનો સહી મત આ છે કે, આ ગોસ્તનું ખાવું કદી દુરસ્ત નથી. અને સીધી વાત તો આ છે કે, જે ચીજમાં શોબહ પડો તેને ખાવાની જરૂર શી? ચોથું નજર નીયાજનું માનવુ અ. .શુ–. . . ને માટે ખાસ છેએટલે એમ કહેવું કે ઇલાહી જો તું પોતાના કરમથી આ બીમારને સારૂં કરે તો હું દશ ફકીરોને ખાણું ખવડાવીશ. અથવા રોજો રાખીશ. એનું નામ નજર છે. અને જ્યારે કુરાનથી સાબેત થઇ ચુક્યું કે ખુદા શિવાય કોઇને હાજત પુરી પાડવાની કુદરત નથી તો ફરી પેગમબરોની નજર અને માનતા માનવી તદન નિર્લાભ છે. મુસલમાનોને લાજેમ છે કે જ્યારે તેને કંઇ હોએ ત્યારે અલ્લાહ સુબહાનહુ તઆલાની નજરમાને. અને નજર કરવું એ માત્ર ખાવા ઉપર બંધાયલું નથી પણ સર્વ નેક કામોમાં નજર દુરસ્ત છે. જેમકે રોજો રાખવો નફલ નમાજ પઢવી કુવો ખોદાવવો, મસજીદ બનાવવી. આ વખતના લોક બેઇલમીને લીધે ફાતેહાને નજર નીયાજ કહે છે. એ લફ્જ અલ્લાહનેજ માટે ખાસ છે. અલ્લાહના લફ્જને બીજી જગ્યા બોલવું અદબથી આઘું છે. ફાતેહા કહેવાંમાં શું બુરાઈ છે કે તેને નજર નીયાજ કહે છે?

ચોથી ફસલ

એમાં શીરકની રસમોનું બ્યાન છે,

શીરકની જે રસમો હીન્દુસ્તાનમાં ચાલુ છે તે બેહદ અને બેહીસાબ છે, સર્વનું બ્યાન કરવું મુશકેલ છે. એટલા માટે આ જગ્યા થોડી રસમોનું બ્યાન થાય છે. એના ઉપર બીજાઓનું પણ તોલ કરવું જોઇએ ખ્યાલ કરવાથી જણાયું છે કે હીન્દુસ્તાનની રસમો બે તરેહની છે, કેટલીક તો એવી છે કે તેનું કરવું કોઇપણ રીતે દુરસ્ત નથી. અને કેટલીક એવી છે કે એક રીતે તે દુરસ્ત છે અને બીજી રીતે દુરસ્ત નથી.

ફાયદા—પહેલી તરેહ જેમકે નજુમી (જોશી) અને બ્રાહ્મણથી શાદી વિવાહની તારીખ પુછવી અથવા સફર કરવા કે હવેલી બનાવવાના વખતે સારી ઘડીનું દર્યાફ્ત કરવું એ કદી દુરસ્ત નથી, કે શાફ શીરક છે. કેમકે જણાઇ ચુક્યું છે કે ગેબની વાત ખુદાના પેગમ્બરને માલુમ નહોતી તો બીજાઓની શી હકીકત. નબી (સલ) એ કહ્યું છે કે જે કોઇ ગેબ બતાવનાર પાસે ગયો ને તેની વાતને સાચવી તો તે મોહંમદ (સલ) ઉપર ઉતારેલી વસ્તુ (કુરાનથી અભાગ્યો થયો. એટલે કુરાનમાં તો આ હુકમ છે કે ગેબની વાત ખુદા સિવાય કોઇને જણાયલી નથી. અને જ્યારે કોઇ નજુમ અથવા બ્રાહ્મણથી, ભલી ભુંડી ઘડી પુછી તો જાણે તે કુરાનનો નકાર કરનાર થયો એનું દોજખ વગર ક્યાં ઠેકાણું. બ્રાહ્મણ દસેં વાતો પોતાના તરફથી બનાવીને બતાવે છે એમા કદી કોઇ ખરી પડી જાય છે ત્યારે નાંદાનો સમજેછે કે તેઓની સર્વ વાતો સાચી હશે[1] તેઓ એમ ખ્યાલ નહિ કરતા કે જો એ લોકો સાચા હતે તો પોતાના લાભની એઓ પ્રથમ ફીકર કરતે. ફાટેલી ધોતી બાંધી દરવાજે દરવાજે મારા મારા ભીખ માગવા શા માટે ફરતે. અને એનીજ તરેહ તેવું મંતર ભણવું હરામ છે કે જેમાં હનુમાન અને લુનાન ચમારીની દુહાઇ હોએ. અને એવીજ તરેહ કેટલાક મનાકેબ (સારા લોકની તારીફો પણ (હરામ છે) કે જેમાં શીરકનું મજમુન હોએ જેમકે આશેઅર. (કવીતામાં)

“અલી જો ચાહે તો મકસદકો સર બરાહ કરે”
* ગદાકુ ચાહે તો એક પલમેં બાદશાહ કરે”

જાહેલ લોકોએ શએર કહેવા શાખી લીધી જે જીવમાં આવું બકવા લાગ્યા. એઓને દુરસ્ત ના દુરસ્તની શી ખબર, અને એવીજ તરેહ નબી બખ્શ શાલાર બખ્શ અબદુલનબી બંદાઅલી બંદા હુસેન નામ રાખવું પણ બુરૂ છે. એવું નામ શરીઅતમાં

---

[1] યાદ રાખવા જોગ વાત છે કે સને ૧૩૧૭ હીજરીની રમજાનનો ચાન બધી જનતરીઓ (પંચાગો) માં ત્રીશો લખાયો હતો પણ તે ચાન ઓગણત્રીસો થઈયો. એટલે એના ખોટા થવામાં તો શક જ નહી. ગુ. મો.

દુરસ્ત નથી કેમકે કુરાન મજીદની કેટલીક આયતો થી પ્રથમ જણાવી ચુકયા છીએ કે ખુદાતાલા વગર કોઇ પીર પેગંબરને આપવાની કુદરત નથી શું લોકો જાહેલ થયા છે કે અલ્લાહના બંદા થઇને બંદાના બંદા થાય છે. અબદુલ્લાહ અબદુર રેહ માનમાં શું બુરાઇ છે જે અબદુન નબી અને બંદેઅલી નામ રાખે છે?

ખરૂં જોતાં નાદાનની મોહબ્બત પણ સારી નથી કેમકે તે મરજી અમરજી ને મોકા બે મોકા ને સમજતો નથી. જો કે નામ રાખવામાં અર્થો તરફ નજર કમ રહે છે પણ જે નામથી શીરક નીકલે તેને રાખવાની જરૂર શી? અને એવીજ તરેહ માથા ઉપર શાહ મદારની ચોટલી રાખવી અને કાહી ઉભી કરવી, માનતા કરીને કબરો ઉપર ચાદરો ચડાવવી, દીવા બાળવા, પીરોને વાસ્તે જાનવરોનું જુબહ કરવું, ઇમામ જામીનનો પૈસો બાજુ ઉપર બાંધવો ચોમાર્ગે સદકો મુકવો, પીર નસીરની ત્રણ કોડીની શીરીની માનવી, શીત બાની બીમારીમાં માલણને બોલાવવી, ગાયનું ગોસ્ત નહિ રાંધવું એ બધી રસમો શીરકની છે. કોઇ રીતે દુરસ્ત નથી.

બીજી તરેહ જેમકે હઝરત અબ્બાસની હાજરી, હજરત ફાતેમાની સહનક, હજરત અબદુલ કાદર જીલાનીની અગીયરમી, શાહમદારનો મલીદો, બુઅલી કલંદરની ત્રણમણી, શાહ અબદુલ હકકનો તોશો અને આ નૈયતથી કરવું કે એ હજરત તમો અમરૂં ફલાણું કામ કરી દો તો હરામ છે તથા ઘણું બુરૂં છે તથા શરૂ શીરક છે. જેમકે એનો હાલ સારી રીતે બયાન થયો છે અને જો (માનતા) નથી, માત્ર તેમની રૂહને સવાબ પુગાવવું મતલબ છે તો દુરસ્ત છે. એવી નૈયતથી હરગીજ મના નથી. પણ ખાવાનું ખાસ કરવું એવી રીતે કે હજરત અબ્બાસ (રદી)નો ફાતેહો માત્ર શીરમાલ અને કબાબ ઉપર થાએ. અને શાહઅબદુલ હક (રેહ)નો ફાતેહો તર હલવા ઉપર થાએ એ વગર બીજા ખાવા ઉપર નહિં કરવું એ છેક નાદાની છે એવીજ તરેહ તારીખનું મુકર્રર કરવું કે ફલાણા બુજરૂગનો ફાતેહો જે દિવસે છે તેજ દિવસે થવો જોઇએ બીજી તારીખે દુરસ્ત નથી એ પણ બે અસલ (બેપાયા) છે, પણ જે બુજરૂગનો ફાતેહો ગમે તે દહાડે કોઇ પણ ખાવા ઉપર કરે. ખાવા અને દહાડાની નીમીત માત્ર હીન્દુસ્થાનીઓએ કહાડી છે. શરીઅતે મોહંમદીમાં ... ઉપે પાયો નથી. અને શરીઅત પ્રમાણે ફા તેહાનો બેહતર માર્ગ આ છે કે ખાણું પકાવી મોહતાજ ગરીબોને વહેંચે અને એમ કે ઓ અલ્લાહ આ ખાણું તારી નજર છે એનો સવાબ મારા તરફથી ખુદાના પેગમબર (સલ) ની રૂહને અથવા હઝરત અલી (રદી) ની રૂહને અથવા હજરત અબદુલ કાદર જીલાની (રહ) ની રૂહને અથવા મારા બાપ દાદાની રૂહને તું પોતાનાં કરમથી પોંહોંચવી દે. ખાવાનો સવાબ જુદો છે અને પઢવાનો સવાબ જુદો છે. પણ હિન્દુઓની તરહ લીપવું પોચવું અને ખાવાની ... પાણી (જરૂરી સમજીને) મુકવુ ઘણુંજ બુરૂ છે. કેટલાક બે વકુફ ખાવાની સાથે હુકકો અને અફીમ મુકે છે. કે કદાપી મુરદાની રૂહ કંઇ ખાતી પીતી હશે. અસતગફેરૂલ્લાહ ! જાહેલોએ દરેક વાતમાં એવી વાહીતબાહી રસમો કહાડી છે કે જેથી ઇસલામની રોનક તદન જતી રહી, દીનદાર મુસલમાનને લાજેમ છે કે દરેક રીત રીવાજમાં ખુદાના પેગમબર (સલ)ના હુકમને તલાશ કરે કે એ બાબતમાં હઝરતે (સલ) શું ફરમાવ્યું છે. અને પોતાની અલ્પ બુદ્ધીને પેસારો ન કરે. જો માત્ર અમારી અક્કલ બસ હોત તો હકતઆલા હરામ હલાલને બતલાવવા પેગમ્બર (સલ)ને શા માટે મોકલતે

પાંચમી ફસલ

એમાં શીરકની બુરાઈ તથા શીરક કરવાની સજાનું બયાન છે.

અલ્લાહ સુબહાનોહુ એ કહ્યું: "ખુદા, તેની સાથે શીરીક પકડવા (નાપાક)ને બખશતો નથી અને તેના સિવાય તેથી નીચલા ગુનાહમાંથી જેને ચાહે તેને બખ્શે છે. અને જેણે ખુદાની સાથે શીરક કીધું તેણે મોટી કલ્પના કીધી." સુરાનીસા, ૪,૪૭.

ફાયદો—ખરૂં જોતાં આથી મોહું કયું પાપ છે કે જેવી રીતે ખુદાથી મુરાદો માંગે તેવીજ રીતે તેના બંદાઓથી. તો જાણે તેણે માલીકને અને ગુલામને સરખા કીધા અને કારભારમાં ભેગા કીધાં. આ આયતથી જણાયું કે શીરકથી તોબ

કરવું એ મુસલમાનો ઉપર સર્વથી મોકદ્દમ છે. કારણ કે બીજા ગુનાહતે અગરજે કબીરા હોય પણ તેની બખ્શીશની આશા છે. અને શીરકતો તે બલા છે કે જેને અલ્લાહતઆલા કદી બક્ષશે નાહ. ખુદા ની પનાહ! જેને ખુદાએ નહિ બક્ષો તેનું ઠેકાણું દોજખ વગર કયાં છે? નબી (સલ) સાહેબે કહ્યું: "અલ્લાહ સાથે શીરીક નોકર અગર જો કાઇ તને કતલ કરે અથવા બાળી નાંખે"

ફાયદો—હજરતે (સલ) આ એટલા માટે ફરમાવ્યું કે ઇમાન બચી ગયું તો કતલ અને મુસીબત તો ઘડીભરની છે. ફરી તો બેહેશત ઘર છે. અને જો મઆજલ્લાહ તેણે શીરક કીધું તો અલ્લાહતઆલાના ગજબમાં ગીરફતાર થયો. અને મુશરેક અગરજો બાવા ઉમર દુન્યામાં ખુશીમાં કહાડે પણ છેવટ તેનું ઠેકાણું દોજખ છે. આ ગુનેહગારે (કર્તાએ) જ્યારે શીરીકની બુરાઇ કુરાન અને હદીસમાં એવી રીતે જોઇ, અને અંજાણ મુસલમાનોને એમાં ફસેલા જોયા તો ખુદાની કસમ દીલ ઘણું દદર્યું અને ઘણો અફશોસ થયો. ત્યારે એજ માટે આ રીસાલાને હીન્દી જબાનમાં રહેલાઇથી સરળ કરીને લખ્યો. અને જલદી સમજવાને માટે આયત અને હદીસનો તરજુમો હીન્દી મહાવરા પ્રમાણે કીધો કે જેથી સર્વ બિચારા નાવાકેફ મુસલમાનોને ફાયદો થાય. એથી કંઇ કાબલીયત બતાવવાની ગરજ નથી. અ લેમોથી આશા છે કે તેઓ હીન્દી બાષા વિષે ખો ન કહાડે. અને મતલબને જાણે.

રીસાલો સમાપ્તી (ખાતેમો)

એમાં બણ ફાયદા છે.

પહેલો ફાયદો—જે શુબહો અને સવાલો આ વખતના લોકો શીરકની બાબતમાં બ્યાન કરે છે. તેના જવાબો ખુલાસાવાર આ રીસાલામાં બ્યાન થઇ ચુકયા છે. જે માણસ અકલવાળો છે તે એને સારી રીતે જો સમજી લેશે તો બીજા સવાલોના જવાબો પણ દઇ શકશે પણ આ જગ્યા બીજા પણ બે કાયદા યાદ રાખવાની જરૂર છે:—

પહેલો કાયદો—તે એકે જ્યાં સુધી હદીસની સનદ નહિ પુગે અને આ હદીસ મોહદ્દેસોની કઇ કીતાબમાં છે, એ નહીં જણાય ત્યાં સુધી તેને માનવું નહીં જોઇએ. ઘણી વાહીતબાહી હદીસો પાછલા માથાએમોની કીતાબોમાં લખાયલી છે અને ઓલમા મોહદ્દેસીનની નજદીક તેનો કશો ઇતબાર નથી. એવીજ તરેહ જે હદીસનીમતલબ કુરાનને વિરૂદ્ધ હોય તેને પણ ગલત જાણવું જોઇએ. કુરાન વગર ઘણી હદીસો છે પણ જે હદીશ શરીઅતની મતલબને મોવાફેક હોય તેને માનવું જોઇએ જેમકે એની એક મિસાલ લખાય છે. (મસલં) કુરાન મજીદથી અમોને જણાઇ ચુક્યું છે કે પોતે પેગમ્બરને પોતાના જાનના નફા-નુકસાનનો કંઇ અખત્યાર નથી. હવે જો કોઇ હદીસ એવા મજમુનની નકલ કરે કે પેગમ્બર (સલ)ને સર્વ ચીજોનો અખત્યાર છે જે ચાહે તે કરે, તો અમો તેને માનશું નહિ કેમકે કુરાન શરીફની વિરૂધ્ધ પેગંબર (સલ)નું ફરમાવવું બનવાજોગ નથી.

બીજો કાયદો તે એકે મુસલમાનોને લાજમ છે કે તેઓ અકીદાને કુરાન હદીસને મોવાફેક દુરૂસ્ત (ઠીક) કરે, અને કીસ્સા અને નકલોને અકીદાઓમાં દખલ નહિ દે. ઘણી મખલુકનો અકીદો આ સબબથી બગડયો કે ફલાણા બુજરૂગથી એમ થયું હતુ. અને ફલાણા એ આ કીધું હતું આવી મુસલમાની ઉપર કુરઆન કે કુરાન મજીદને તો તાખમાં રાખ્યું અને નકલો કીસ્સા કહાણીઓ ઉપર અકીદો બાંધ્યો કેઇ માણસ આથી વલીઓની કરામતનો ઇનિકાર સમજે નહિ કેમકે આ સિદ્ધ થયલું છે કે હકતઆલા કદી વલીઓને હાથે કરામતો જાહેર કરાવે છે કે જેથી લોકોને તેઓની બુજુરગી અને મોટાઇ જણાય. પણ દરેક વખત તેઓને આ અખત્યાર નથી કે જે ચીજને જ્યારે ચાહે ત્યારે કરે. ફરી ત્યારે તેઓનો પુરો અખ્યાર નહિ થયો તો તેઓથી હાજતો માંગવી તદન નાદાની છે. રહ્યું ખુદાની જનાબમાં તેઓ પાસે દુઆ કરાવવું તેને તો કોઇ મના નહિ કરતું. મતલબ કે જ્યારે કુરાનથી સિદ્ધ થયું કે ખુદા સિવાય કોઇને હાજત પુરી પાડવાની શક્તિ નથી તો હવે કોઈ ગમે તે કહે અને કેટલી પણ વાતો ગડ્યા કરે તેને કદી સાંભળવી નહિ જોઇએ કેમકે ખુદાતાલા જેવો કોણ છે કે અમો તેની વાત ઉપર યકીન લાવીએ.

બીજો કાયદો—જે મુસલમાન ભાઇ આ રીસાલાને જુએ તેમની ખીજમતમાં સલામ બાદ

આ અરજ છે કે આ વખતના મરદ અને ઓરતો ને આ રીસાલો સંભળાવું તેઓની આગળ નરમાશથી મોહબ્બત કરીને વાંચવું પોતા ઉપર જરૂર અને વાજેબ જાણે. ઘણા લોકો બાપડા અજાણ પણાને લીધે લાચાર છે. જો આસ્તે આસ્ત સમજાવાશે તો અલ્લાહથી ઉમેદ છે કે લોકો તોહિદને સમજી જશે અને શીરકથી તોબા કરશે. (મસલ) જો તમારી રૂબરૂ તમારો છોકરો અથવા કોઇ દોસ્ત અંજાણપણાથી ઝેર ખાવા લાગે તો તમો તેને કદી ઝેર ખાવા નહિ દેશો કેમકે તમને યકીન છે કે એણે ઝેર ખાધું કે મર્યો. ત્યારે એવીજ રીતે શીરકને પણ સમજો કે તેના કરવાથી ઇમાન મરે છે. અને એ એવી બુરી ચીજ છે કે જેને ખુદા માફ કરતો નથી. તો જેવી રીતે તમો ઝેર ખાવાથી પોતાના દોસ્તોને બચાવો છો તેમજ શીરકથી પણ બચાવો. અને જેવી રીતે થાઇ ભુલા ભટકા લોકોને માર્ગે લાવો. ખુદા જાણે છે કે એનો સવાબ તમારા રોજા નમાજથી વધારે મળશે, નબી (સલ) સાહેબે ફરમાવ્યું: ''જે કોઇ સારો માર્ગ બતાવશે. તો તેને કરનારાની બરાબર સવાબ મળશે. અને આ વાતની બીહીક નહિ રાખવી જોઇએ કે લોકોની આદત મુદ્દતથી બગડેલી છે, તેઓ કયાં માનશે. કારણ કે આ આજીજે (કર્તાએ) ઘણીવાર અજમાવ્યું છે કે સમજાવા બાદ જો બધા નહિ સમજે તો પાંચ દશ તો અલબત સમજે છે. સારી રીતે સમજાવાઈ અને તેમાથી બે ચાર પણ નહિ સમજે એ બનવાજોગ નથી. આ વખતના ઘણા આલેમ ફાજેલ પણ આ ખ્યાલથી કહેતા નથી કે લોક પોતાની જીદથી કહ્યું માનશે નહિ. પણ એ સારૂં નથી. જો આલેમ ફાજેલજ ભલું બુરૂં સમજાવતા નહિ રહેશે તો જાહેલ તદન દીનને તબાહ કરશે. હા, અલબત આટલું છે કે શીરકના મના કીધાથી કેટલાક જીદી લોક અને ઘણા પીરજાદા જાહેલ જેઓએ રેવડી ગાંઠયા અને ઝુંડા નિશાનોને પોતાની રોજી મુકરર કીધી છે, તેઓ કદી ખુશ નહિ થશે, અને ઘણા ગુસ્સાથી લીલી પીળી આંખો કરશે. પણ મોહંમદી મુસલમાનોને એવા [illegible]ઓથી ચૂપ રહેવું લાજેમ નથી. આપણો અલ્લાહ રાજી જોઈએ. એ લોકો ખૂશ હોય તો શું અને નાખુશ હોય તો શું.

ફાયદો ત્રીજો—જો શીરકનું બયાન ખુલા સાવાર નસરમાં થયું છે. પણ થોડી મતલબ નજમમાં મુનાસબ જણાય છે. કેમકે નજમ ઘણું જલદી યાદ થાય છે. વિશેષ કરી છોકરાઓને યાદ કરવા માટે ઘણું સારૂં છે. કે નાનપણથીજ અકીદો ચોખો રહે અને સીરકની બુરાઇ સારી રીતે દીલમાં પેશી જાયઃ—

નજમ.

ખુદા ફરમા ચુકા કુરઆં કે અંદર * મેરે મોહતાજ હેં પીરો પયમબર
નહિ તાકત સીવા મેરે કેસીમેં * કે કામ આવે તુમહારી એ કસીમેં
જો ખુદ મોહતાજ હોવે દુસરેકા * ભલા ઉસ્સે મદદકા માંગના કેયા
ખુદાસે ઓર બુજુરગોસેભી કહેના * યહી હે શીરક યારો ઇસ્સે બચના
ખબર કુરઆનમેં હે યે મોહકક * નબખ્શેગા ખુદા મુશરેકકુ મુતલક
મઆજલ્લાહ જીસે ઉસને ન બખ્શા * મુકરર વો જહંનમમેં પડેગા
અગર કુરઆંકુ તુમ સચ જાનતેહો * તો ફીર તુમ મંનતે કયું માનતે હો
તોબહે યે તોર બદ કીસને સીખાયા * મોહંમદને કહાં હે યે બતાયા
હે શેતાં દુશમને અવલાદ આદમ * સીખાતાહે વેહી રાહે જહંનમ
કીસીકુ બુતપરસ્તી હે સીખાતા * કીસીકુ હે વોહ કબરોપર ઝુકાતા
ગરજ અલ્લાહસે દોનોંકુ રોકા * ભોલાકર રાહ જા, ખંદકમેં ઝોકા

મુસલમાનો જરા સોચો તો દીલમેં * ઐસે હો કીસતરહ તુમ આબો ગીલમેં
બોહોત ગફલતમેં સોએ અબ તો જાગો * ખુદાકે હોતે બંદોસે ન માંગો
વોહ માલેક હે સબ આગે ઉસકે લાચાર * નહિ હે કોઈ ઉસકે ઘરકા મુખ્તીયાર
વોહ ક્યા હે જો નહિ હોતા ખુદાસે * જેસે તુમ માંગતે હો ઓલયાસે
બયાને શીરક સુન કહેતા હુ મરદક . ? મુનકેર હેં બુઝુરગોસે બેલાશક
અરે લોકો જુબાં અપનીકુ રોકો * બુઝુરગોસે નહિ ઈનકાર હમકો
ખુદા લાનત કરે ઉસ રૂ સયાહ પર * કે જીસકે દીલમેં હો બુગઝે પયગમ્બર
જેસે હો બુગઝ આલે મુસ્તફાકા * ખુદા ઉસકુ કરે દોજખકા કુનદા
જેસે અસહાબ હજરત સે હો ઈનકાર * રહે હરદમ ખુદાકી ઉસપે ફીટકાર
જેસે કુછ બુગઝ હોવે ઓલયાસે * હમેશા અબર લાનત ઉસપે બરસે
અબ ઈતના ઓરભી સુન રખયે હજરત * જો હકકપર ના ચલે. ઉસપર ભી લાનત
હમારા કામ સમજાના હે યારો * અબ આગે ચાહો તુમ માનો નમાનો
તુ અપને હાલમેં કુછ સોચ ખુર્રમ * જોબાં અબ બંધકર વલ્લાહો આલમ.

આ ફતવા દહલા, દેવબંદ વગેરેના વિદ્વાનો તરફનો દેહલી અનસારી પ્રેસમાં છપાયલો છે તેનો આ તરજુમો છે.

"હનફી વિદ્વાનો તરફનો ઇલમે-ગેબ બાબતનો ફતવો"

હનફીના મોહકકેકીન વિદ્વાનો (રહ) આ મસલામાં શું ફરમાવો છો? કે જેદ કહે છે કે અલ્લાહ તબારક વ તઆલાએ પોતાનો કુલ ઈલિમે ગેબ હજરત (સલ)ને અતા કરી દીધો છે અને હમણા પણ આપ મખલુકના દરેક હાલ જાહેર બાતેનને ભલા બુરાને સારી રીતે જાણે છે. તે એટલા સુધી કે મચ્છરનાપર હલાવવાનો પણ આપને ઈલિમ થાએ છે. અને દરેકની અવાજને ફરી તે પુર્વમાં હોએ કે પશ્ચિમમાં હોએ પોતે સાંભળી લે છે, ત્યારે એ અકીદો કેવો છે? અને એવો અકીદો રાખનાર હનફી મજહબ પ્રમાણે તથા હનફીઓની માતબર કીતાબો પ્રમાણે મુસલમાન રહ્યો કે કાફર અને મુશરેક થયો? બયાન કરો તમને સવાબ મળશે.1

1 મોલવી બશીરખાં વડોદરાવાળાનો પણ એવો જ અકીદો છે કેમકે તેવણ તા૦ ૧૨-૩-૧૩૧૫ હીજરીના પત્રમાં લખે છે કે "હજરત તમામ ગેબ ઉપર મામુન છે કે કોઈ ચીજ આપના ઇલમના ઘેર (ઈહાતા)માંથી બાહેર કે નીકલેલી નથી

દેવબંદ વગેરેના વિદ્વાનો તરફનો જવાબ.

"જે શખ્સ રસુલુલ્લાહ (સલ)ને ગેબ જાણનાર થવાનો મોતકેદ છે તે હનફી સરદારો (વિદ્વાનો)ની નજદીક ખાતરીથી મુશરેક અને કાફેર છે." "બહરૂર રાએક"વાળા સાહેબ કીતાબુન નીકાહમાં સાફ લખે છે કે "જે કોઈ નીકાહના સાહેદ (ગવાહ)અલ્લાહ અને રસુલને મુકરર કરે અને એવું માને કે રસુલુલ્લાહ ગેબ જાણનાર છે તે ખાત્રીથી કાફેર છે" અને મુશરેક તો તેનેજ કહે છે કે કોઈ મખલુકને અલ્લાહતઆલાની સાથે કોઇ જાતી વસફમાં જેમકે ઇલમ, કુદરતમાં અથવા ઈબાદતમાં શરીક કરે કેમકે જાતમાં શરીક કરવું એટલે ઘણા ખુદાનું થવું એના માનનાર તો ઘણા ઓછા થયા છે. શામીએ રદ્દુલ મોહતારની કીતાબુલ ઇરતેદાદમાં સાફ રીતે એવા અકીદાના રાખનારને કાફેર કહ્યો છે. અને આ જે કહે છે કે તમામ ચીજોનો ગેબનો ઇલમ હજરત (સલ)ને જાતી નથી પણ અલ્લાહતઆલાનો અતા કીધેલો છે, તે તદન ખોટું અને ગપાટા છે. રસુલુલ્લાહ મહશરમાં પણ કેટલાક લોકોને કોસરનું પાણી પીવાને લાએક જાણશે, અને ખુદા તરફથી હુકમ થશે કે તેઓએ તારા પછી શુ કીધું એ તમે જણાએલું નથી. એ હદીસ બુખારીએ(રહ)બયાન કીધી છે."(આ જવાબ ખરો છે બંદો મહમુદ દેવબંદના મદરસાના પહેલા મોદ

રૈંસ * જવાબ આપનારાએ ઠીક કહ્યું: અબ્દુરરહ માન દેવબંદના મદરસાના મુફતી * જેણે જવાબ આપ્યો તેણે ઠીક કહ્યું. મોહંમદ નાઝેર હસન દેવ બંદી * જવાબ ખરો છે. ખલીલ અહમદ મઝાહેરૂલ ઊલુમ સહારનપુરના મોદર્રેસ અવ્વલ * જેણે જવાબ આપો તેણે ઠીક કહ્યું. મોહંમદ રીયાઝુદ્દીન મદરસા ઇસ્લામીયા મેરઠના મોદર્રેસ * જવાબ ઠીક છે અબરારૂલ,મોમીન મેરઠના મદરસાના મોદર્રેસ* જવાબ ખરો છે. મોહંમદ ઇસ્હાક મેરઠના મદરસાના મોદર્રેસ* જવાબ ખરો છે. સીરાજ અહમદ મેરઠવાળા* આ તે સત્ય છે અને સત્ય પછી ગુમરાહી વગર શું છે? અહમદ હસન અમરોહી* "ઇલિમે ગેબ હકતાલાનો ખાસ્સો છે. એ શબ્દને કોઇ મતલબથી બીજા ઉપર બોલવું શીરકના વહેમાટથી ખાલી નથી." રશીદ અહમદ ગંગોહવાલા ખુદા તેમની બરકત ને હમેશ રાખો

દીલ્હીના ઓલમા તરફનો જવાબ.

બેશક આ અકીદો રાખવો કે અલ્લાહતઆલાએ કુલ ઇમલે ગેબ હજરત (સલ) ને અતા કીધો હતો અથવા મખ્લુકની તમામ હાલતો કુલ્લી જુજઇથી આપ વાકેફ છે, અને પોતે અમારી તમામ વાતોને અને હાલતો ને હમો કેથે પણ હોએ તેવણ સાભળે છે, અને જુએ છે, એ કુફર છે, શરહ ફીકહ અકબરમાં મુલ્લા અલી કારી (રહ) કહે છે "તું જાણ કે નબીઓ છુપી ચીજોમાંથી કંઇ જાણતા નથી પણ કદી કદાચ ખુદા તેમને કંઇ જણાવે છે તે જાણે છે. અને હનફીયોએ એવો અકીદો રાખવાને કે નબી (સલ) સાહેબ ગેબ જાણે છે, તેને ખુલ્લી રીતે કુફર કહ્યું છે, કેમકે એ ખુદાના કેહેવાને વિરૂધ્ધ આવે છે: "તું કહે (એ મોહંમદ) જે કોઇ આશમાનમાં કે જમીનમાં છે તે ખુદા સીવાય કોઈ ગેબ જાણતું નથી" આ ઇબારતથી માનીતા હનફીયોનો મજહબ સારી રીતે જણાય ગયો કે,તેઓ એવાં અકીદા રાખનારને કે જે રસુલુલ્લાહને ગેબ જાણનાર કહે તેને કાફર કહે છે, વધારે ફતવો ફીકહની મોટી કીતાબોમાં છે, જેને જોઇએ તે તેની તરફ વળણ કરે, અને હાલમાં એક ફતવો એ વાહીયાર અકીદાના ખોટારામાં દીલ્હીના અનસારી પ્રેસમાં છપાયો છે. (અને તેજ પ્રેસથી હમણા પણ મફત મળે છે) તે માનીતા હનફીયોનો મજહબ જાણવા બસ છે, મોહંમદ અબદુલ કાદેર. જાનશીને મોલવી નવાબ કુતબુદ્દીન સાહેબ (રહ) રહેવાસી મોટી મસજીદ દીલ્લીના * આ બાબતમાં મારો અકીદો આ છે કે રસુલુલ્લાહ ખુદાને વગર ખબર કીધે, ઇલહામ કીધે, કશફ કીધે ગેબની વાત જાણતા નહોતા અને આ પણ થોડી ચીજોનું અને બધી ચીજોનું નહી. અને આ માર્ગો વગર કંઇ ગેબની વાત જાણતા નહોતા. ફતહ મોહમદ ફતહપુરી મદરસાના મોદર્રેસ* બેશક શવાલમાં લખાયલો અકીદો અહલે સુંનત જમાઅતના અકીદાથી નથી. માનીતા હનફીયો સુધી તો શું પહોંચે. અને જે અકીદો કે અહલેસુંનતનો છે અને જેના ઉપર બધી ઉમ્મતનો ઇજમા થયો છે તે આ છે કે ખુદાના ઇલિમ જેવો કોઇના ઇલમ નહી થશે. અને દરેક ચીજના ઇલિમનો દાવો કરવો કોઇને નથી. અગર જો ખુદાના બતાવવાથી હોએ. મોહંમદ સેફુર્રહમાન પીશાવેરી ટોંકી હાલ દીલ્લીમાં આવેલા * કોઇ મુસલમાન જેને જરા પણ કુરઆન હદીસ અને અકાએદની કીતાબોથી ભાગ મળ્યો હશે, તે આ કહી શકતો નથી કે હજરત (સલ) અથવા બીજા કોઇ નબી ગેબ જાણવામાં હકક સુબહાનોહુની બરાબર છે અને ન કોઇ આ કહી શકે છે કે હક સુબહાનોહુતઆલાએ તમામ ગેબ કોઇ માણસને અતા કીધો હોએ. કેમકે આયત "વ ઇન્દહુ મફાતેહુલ ગેબે" વગેરે ઘણી આવેલી છે અને ન કોઇ આયત અથવા હદીસથી એ વાત સાબીત છે. અને ઇસ્લામી અકાએદની કીતાબોમાં એમજ છે અને એના ઉપર જમહુરનો ઇત્તિફાક છે, અબુ મોહમદ અબદુલ હક તફસીરે હક્કાનીના રચનાર (ઇટરસમાં મોલવી મોહંમદ સામરોદીથી બહસ કરનારા) * તે શખ્સથી ઘણી તાજુબ છે કે ઓલમાના ટોળામાં થઇને આવા શખ્શના કુફરમાં ડામાડોળ રહે અને તેને ખાત્રીથી કાફેર ન કહે. વારૂ કોઇ આ કહી શકે છે કે રસુલુલ્લાહ (સલ) ને ખુદાના બતાવવા છતાં પણ બાજ ચીજોની ખબર નહીં થઇ હોએ? કદી નહીં, એટલું નહીં પણ આપ તો તમામ નબીયોથી વધારે

જાણનાર હતા. અને નબુવ્વત તો કમાલે ઇલમીનું નામ છે. જેમકે ઇલમે કલામમાં લખાયલું છે. મોઆ રીલનો તો તે શખ્શ મચાવે છે કે જે દરેક જગ્યા આ કેહતો ફરે છે કે આપ (સલ)ને તમામ ચીજોનો ઇલિમ દેવાયલો છે. અને જુઓ તો આ ખુલ્લું કુફ્ર છે. અને તમામ ફોકહા આવા શખ્શને કાફર કહેવા ઉપર એકે મતે છે. તાજુબ છે કે એ શખ્સ કઇ દલીલથી આધાર પકડે છે. અને જુઓ તો આ તમામ હદીસોથી વિરૂદ્ધ છે. અનવરશાહ કશમીરી મદરસા અમીનીયા દેહલીના મોદર્રેસ અવ્વલ* જવાબ ખરો છે જીયા ઉલ હક્ક મદરસા અમીનીયાના મોદર્રેસ* આ જવાબને મેં જોયો તો તે મને ખરો લાગ્યો. અબ-દુર્રહમાન ... અબ્દર્રબ સાહેબના જાનશી* બુખારી શરીફની હદીસ છે."ખુદાની કસમ હું નહીં જાણતો અને હું ખુદાનો રસુલ હોવા છતા ખુદાની કસમ હું નહીં જાણુતો કે, મારી સાથે તથા તમારી સાથે શું થશે." આ હદીસની શરહમાં સર્વના બરોસેદાર શેખુલ મોહદ્દેશીન હજરત શેખ અબ-દુલ હક્ક મોહદ્દેસ દેહલવી આવી રીતે ફરમાવે છે "હાસેલ આ કે તેવલ (સલ) ઇલિમે ગેબનું પોતાથી ના પાડે છે કે તેવણ તેને જાણનાર નથી, અને તે ઉપર વાકેફ (ખબરદાર) નથી, અને તેમને વિષે ઠેરવાયલું તથા બીજાઓ વિષે ઠેરવાયલું તથા તેમને વિષે છુપુ રખાયલું તથા બીજાઓ વિષે છુપુ રખાયલું તેવણ જાંણુતા નથી" જુઓ આ મોહદ્દેસીનના ઉસ્તાદ ફરી ફરીને ખુલ્લા શબ્દોમાં સાફ ફરમાવે છે કે હજરત (સલ) હરગીજ ગેબ જાણનાર નહોતા. મોહંમદ હોસેન* ઇલમે ગેબ બીજજાત ખુદાતઆલાનેજ માટે છે અને તેના ઇલમના બરોબર કોઇનો ઇલમ થઇ શકતો નથી જેવો તે પોતાની જાતમાં એકકો છે તેવો પોતાની સીફાતમાં પણ એકકો છે. જો કોઇ એવી તરેહના ઇલમમાં તેનો સાથી (કોઇને) કરે તો તે બેશક મુશરેક છે. અને હનફીયો જ્યાં ગેબનું ના પાડે છે ત્યાં એજ મતલબ છે. અને જે હદીસોમાં બીજાનું ગેબ જાણવું સાબેત થાએ છે તો તે ખુદાના તાવવાથી બીલ અરજ મતલબ છે. હવે બને વાતોમાં સરખાપણું (તતબીક)થયું, તદન ના પાડવું અથવા સર્વ ગૈબનું કેહવું એ જહાલતની નીશાની છે.

હમારા હોજુર પુરનુર ફખરૂલ અવવલીન આખેરીન (સલ) ને બેશક અલ્લાહના ગેબોમાંથી થોડા ગેબનો ઇલમ છે પણ તે બીજી તરેહનો છે, હવે તે કેટલો ઇલમ આપનો છે, તેને ખુદા જાણે છે, ... બાદ જેટલો ઇલિમ આપ (સલ)ને છે તે બેશક તમામ મખલુકથી વધારે છે ફરી તે ફીરસ્તો હોએ અથવા નબી હોએ, ગોસ હોએ, યા કુતુબ હોએ, જીન હોએ, યા શેતાન હોએ, અને આ ગુણમાં આપની બરાબર કોઈ નથી. મોહંમદ કરામતુલ્લાહ.

તરજુમો કર્તા કહે છે કે એ મસલાને લાગતો મેં એક ફતવો છપાવેલો તેના ઉપર ઘણા વિદ્વાનોએ સહી કીધી છે. હું તેઓની લખેલી ઇબારતને લંબાણને લીધે નહી લખતો, જેને જોએ તે મારેથી લઇ ખાત્રી કરે અતરે ફકત તે સાહેબોના નામ લખી જણાવું છું. સુરત તથા રાંદેરના ઓલમાં. મોલવી મોહંમદ બરકતુલ્લાહ. મોલવી **મોંહમદ કાજમ.** મોલવી મહમુદ. મોલવી **અબ્દુલ** કાદેર **બાએકજા.** મોલવી નુરમોહંમદ. મોલવી સૈયદ અબદુલ ગફુર, મોલવી અબદુલ કાદેર બી.હસન. મોલવી કાજી રહમતુલ્લાહ. મોલવી હાફેજ ઇસ્માઇલ. મોલવી મોહમદ અબદુર્રહીમ મુંબઇના ઓલમાં. મોલવી હીદાયતુલ્લાહ. મોલવી નજફઅલી મોલવી મુલ્લા મોહંમદ તાહેર નારનોલનાં ઓલમાં મોલવી યુનોસ બેગ. મોલવી મોહંમદ યાશીન. મોલવી નજમુલ હસન. લુધયાનાના ઓલમાં. મોલવી મુસ્તાક અહમદ મોલવી નુરમોહંમદ. લાહોરના ઓલમાં અન્જુમન મુસ્તશારૂલ ઓલમાંના **મુફતી મોલવી મોહમદ અમદુલ્લાહ.** મોલવી અબદુલ્લાહ નોમાનીયા મદરસાના મોદર્રેસ. મોલવી ગુલામ અહમદ નોમાનીયા મદરસાના મોદર્રેસ. કાનપુરના ઓલમાં ...તુલ ઓલમાના **મુફતી મોલવી અબદુલ્લતીફ.** મોલવી ગુલામ હુસેન. મોલવી રહમ ઇલાહી દેવબંદના ઓલમાં **મદરસાના મુફતી** મોલવી **અજીજુર્રહમાન.** મોલવી મોહમુદ મોદર્રેસ અવ્વલ નાજેમએ રાહે હક્કના પૃ. ૬૨માં ઇલમે ગેબનો મસલો છે. તેના ઉપર દસ્તખત કરનારા મોલવીઓ મોલવી. મોહંમદ સગરામપુરાવાલા મોલવી અબદુલ ગફુર સગરામપુરાવાલા. મોલવી અબદુલહક્ક

સઅમર્પુરાવ બા મોલવી રફીયુદ્દીન રાદેરવ ળા વગેરે.

મોલવી નઝીર અહમદ પોતાની કીતાબ બ વારેક લામેઆ પૃષ્ટ ૩૫૧માં લખે છે કે "બા જ ચીજો હઝરત (સલ) ની રૂહ મુબારક આગળ કરવામાં આવે છે આપ (સલ) બાજગેબને જાણે છે." મોલવી અબદુલ હક્ક તા૦ ૧૩-૫-૧૩૧૮ હીજરીના મુંબઈના સુલતાનુલ અખબારમાં મોલવી નઝીર અહમદની બવારેક લામે આથી લખ્યું છે. 'કોઇ મુસલમાન આ નહી કેહતો કે રસુલુલ્લાહ દરેક ચીજને જાણતા હતા."

એ મસલાની વધુ હકીકત મેં મારા રીસાલા બા ઇજાલતુરરેબમા લખી છે અને અહીયા પણ જરા લખવામા આવે છે. બુખારી શરીફમા છે કે કેટલીક છોકરીઓ ડફ વગાડી બોલતી હતી. તેમાની એક બોલી "અમારામા એવા નબી છે કે કાલે થનારી ચીજને જાણે છે" ત્યારે હઝરતે (સલ) સાફ ફરમાવ્યું કે એને ના કેહ. અને જે કેહતી હતી તે કેહ મુલ્લા અલી કારી એની શરહમાં મીરકાતમા કહે છે, "આપે એ કહેવાનું મના કીધુ તેનું કારણ આપના તરફ ઇલમે ગેબની નીસબત કીધી તેનુ મકરૂહ જાણવું છે. એવીજ તરેહ શાહ અબદુલ હક્ક દેહલવી સાહેબે લમઆતમા લખ્યું છે. એવીજ બીજી શરહોના પણ છે. કોઇ એમ કહે કે હઝરતે (સલ) જે મના કીધું તેના કારણો શરહવાળા અનેક બયાન કરે છે ત્યારે ખાસ ઇલમે ગેબની ના કેમ પડાય. તેનો જવાબ કે બેશક શરહવાળા ઓએ પોતાની ધારણાથી તથા શરીયતના કાયદાથી અનેક કારણો બયાન કીધેલા છે, પણ જો હઝરત (સલ) ને તમામ ગેબ અલ્લાહે બતાવ્યો હોત અને આપ બધું જાણત તો એ કારણે શરહ કરનારા બયાન કરતજ ... હતો, એ તેઓમા મનાયલુ નથી. વળી એ કારણનો ટેકો હદીસથી પણ મળે છે બુખારી શરીફમાં હજરતઆએશા (રદી)ની હદીસ છે "... કોઇ બયાન કરે કે હજરત કાલની વાત જાણતા હતા. તો તેણે જુઠ કહ્યું' વળી બુખારી શરીફમા ઇબને ઉમરની હદીસ છે. હજરત ફરમાવે છે, "કાલે શુ થનાર છે તેને ખુદા વગર કઇ જાણતું નથી" એ વગર બીજી ઘણી હદીસોમા છે કુરઆન સુરા મુદદસ્સેરમા છે. "તારા ...ના લશ્કરોને તેના (ખુદા) વગર કોઇ જાણતું નથી. એના તફસીરમા શેખ મોહૈયુદદીન ઇબને અરબી (રહ) લખે છે "તે (લશ્કરો)ની ગણતરીને, તેના ... જાને, તેની કેફયતને અને તેની હકીકતને તેના (ખુદા) વગર કોઇ જાણતુ નથી, કેમકે તેનો ... તે બધાના માહીયતને અને તેઓની ...ને ઘેરનાર છે." એને લગભગ તફસીર અરાએસુલ બયાનમા છે તથા "કુલ્લા અમલેકો લેનકની"ની તફસીરમાં પણ ગેબના મસલાનો ખુલાસો સારો લખાયલો છે.

અકાએદનો મસલો કુરઆન હદીસથી સાબેત કરવામાં આવે છે. તથા અકાએદના ... તથા ફીકહની કીતાબોથી દાખલો લેવાય છે. એ સીવાય બીજા કોઇથી દાખલો લેવાતો નથી ... ઇબને અરબીના તફસીરથી તથા અરાએસુલ બયાનથી જે મેં દાખલો લીધા છે તે એટલા માટે કે આ સુફીયો પણ આ મસલામાં અમને ... આપે છે. નહીં તો સુફીયોની વાત હદીસ કુરઆનના મુકાબલામાં કદી કબુલ થાએ નહી. ગુલામ મોહંમદ.

ખબરો.

ઓને પુરા ખબર.

"તોહફતુલ હિંદ" [illegible] હિન્દુસ્તાનમા હિંદુ [illegible] મેલુ તેનો તરજુમો [illegible] ગુજરાતીમાં [illegible] [illegible] છપાયો છે. એના [illegible] ધર્મનો [illegible] [illegible] ધર્મને [illegible] સમજવામાટે [illegible] મુકાયેલા [illegible] છે, એમા [illegible] [illegible] ગીરસ્તાઓનો [illegible] બેતિ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ધર્મવાળાને [illegible] એના ચોપાનિયામા [illegible] એઓએ પુરા [illegible] તેનો [illegible] છે. અને [illegible] [illegible] કુરાનની [illegible] [illegible] આ [illegible] લાયક [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] એક [illegible] [illegible] [illegible] મુકી દીધી [illegible] સાહેબે તેઓની [illegible] [illegible] ઉપર [illegible] ઉપર [illegible] [illegible] પારસીઓના [illegible] હજરત [illegible] સાહેબના ભવિષ્યવાદપણાની સાબેતી [illegible] કીમત રૂ. ૩. [illegible] ના [illegible] છે.

"તોહફતુલ હિંદ" [illegible] [illegible] [illegible] વધારો [illegible] એક [illegible] પાસે તરજુમો કરાવી ૬૦ [illegible] [illegible] છપાવ્યું છે. કીમત રૂ. ૩ [illegible]

[illegible] મોહમદ [illegible] [illegible] ગુજરાતી ભાષામા [illegible] ૫૦ રતલી કાગળ ઉપર [illegible] [illegible] એમાં એક [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] એઓના [illegible] [illegible] [illegible] કુરાનના [illegible] [illegible] ઉપર [illegible] [illegible] છે. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ની સાબેતી છે. અને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] રીતે તેઓની [illegible] [illegible] [illegible] કી. રૂ. ૩-૦-૦ [illegible]

[illegible] પરીક્ષા કીમત આના ૨ [illegible] આના ૨ } [illegible] નમુના છે.

ખ્રીસ્તી અને મોહમદી ધર્મના [illegible] કી. આના ૪.

[illegible] રહદે [illegible] કી. આના [illegible]